

Jüri lasteäed Taaramäe

ÕPPEKAVA

Jüri, 2009

SISUKORD

1. Lasteasutuse liik ja eripära (kasvukeskkond)
2. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti
3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus, sealhulgas suveperioodil, päevakavad
4. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus
5. Erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus
6. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus
7. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Taaramäe lasteaia õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 29.mai 2008. a. määrusega nr. 87 kinnitatud „Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava“ alusel.

Määrus kehtestati [«Koolieelse lasteasutuse seaduse»](#) § 16 lõike 2 alusel.

Määrus jõustus 1.sept. 2008

Taaramäe lasteaed on koolieelne lasteasutus, mis toetab lapsevanemate tegevust lapsele alushariduse omandamise võimaldamisel.

LASTEASUTUSE MISSIOON JA VISIOON

Taaramäe lasteaia missioon – sihikindlalt luua eeldused selleks, et

- 1) lapsed omandaksid kaasaegses elus vajalikud toimetuleku- ja õpioskused, tööoskused, väärtushinnangud ning käitumisnormid
- 2) lasteaed oleks avatud ja lapsekeskne, kodune ja turvaline
- 3) lapsed areneksid läbi mängu – et areneks eneseväljendusoskus, tööoskus ja suhtlemisoskus
- 4) lastest saaksid eesti rahvuskultuuri edasikandjad ja säilitajad

Taaramäe lasteaia visioon – ÕNNELIK, TERVE, ÕPIHIMULINE LAPS!

KASVUKESKKOND

Lasteaia hoone ehitamist alustati 1987.aastal ja avati 1.veebr. 1989 6-rühmalise majana, igal rühmal on kasutada kaks ruumi, lisaks abiruumid (rietusruum, tualettruum, puhvetiruum). Taaramäe lasteaias on mõlemad rühmaruumid kasutusel mängu- ja õpperuumina. Magamiseks on lastel tagumises ruumis lahtikäivad kolmekordsed sahtelvoodid. Selliste ruumide olemasolu võimaldab rühmas paremini korraldada erinevaid tegevusi, seada sisse mitmesuguseid mängu- ja muu tegevuse nurki. Lapsed saavad tegutseda erineva suurusega gruppides ning neil on võimalus eralduda.

Lisaks on muusika- ja liikumistegevusteks ning ühisürituste ja ringitöö tarbeks suur (100 m²) saal.

Lasteaial on kasutada suur aiaga piiratud haljastatud (muru, puud-põõsad, lilled) õueala, kus on igal rühmal oma terrass, liivakast. Üldkasutatavad on kiiged, liumäed, suur laev turnimisvõimalustega ja puidust mängumajad. See võimaldab lastel iga päev õues viibida ja seal mängida, tegelda sportliku tegevusega kui ka õpetaja poolt suunatud tegevusega (tööd, loodusvaatlused, liikumistegevused).

Lasteaia lähedal on allikas, niidud, Lehmja tammik. See loob võimaluse käia lühematel ja pikematel jalutuskäikudel, võtta ette matku. Lapsed õpivad jälgima looduses aastaegade muutusi, uurima ja avastama seoseid looduses, õpivad looduses käituma.

Jüri asub Tallinna lähedal. See võimaldab käia lastega loomaaias, loodusmuuseumis, vanalinnas, vabaõhumuuseumis, teatrites jm. See kõik annab võimaluse avardada laste silmaringi, kohtuda ja suhelda erinevate inimestega.

Oktoobriks 2008 valmis lasteaiale juurdeehitus. Senisele 6-le rühmale lisandus 4 rühma. Praegu on lasteaed 10-rühmaline. Igal rühmal on kasutada kaks ruumi, lisaks abiruumid (rietusruum, tualettruum, puhvetiruum). Mõlemad rühmaruumid on kasutusel mängu- ja õpperuumina. Magamiseks on lastel tagumises ruumis lahtikäivad kolmekordsed sahtelvoodid. Uut ja vana maja ühendab galerii või talveaed, mida kasutatakse laste tööde eksponeerimiseks. Uues majas on administratsiooni ruumid – juhataja ja majandusallajuhataja kabinet, koosolekute ruum, mis on varustatud kolme arvutiga.

Liikumistegevusteks on suur võimla (120 m²) läbi kahe korruse. Võimla kõrval on spordivahendite hoiuruum. Võimlale avaneb vaade teise korruse rõdult. Teisel korrusel asub kunstiklass, mida kasutatakse nii maja ürituste kui kunstitegevuste läbiviimiseks. Uues majas asuvad töötajatele mõeldud duširuum, 4 wc-d ja 1 inva wc.

Õuealale lisandusid uute rühmade mänguväljakud koos turnimisvahenditega, liumägede, kiikede ja liivakastidega. Ka vanal majapoolle uuendati mänguväljakuid ja tehti murukattega mägi, mida talvel kelgumäena kasutatakse. 2 sõimerühma alad on piiratud

aiaga, varustatud liivakastide ja kiikedega. Lasteaial on ka liiklusväljak, mille keskel korvpallirõngad.

Vanast talumajast sai lammutamise ja restaureerimise tulemusel kõlakoda, mida kasutatakse õueürituste läbiviimisel. Lasteaed sai uue piirdeaia, majandusõu on eraldatud laste mänguväljakutest aiaga.

LASTEAIA LUGU

Lasteaed alustas tegevust 1989.a. veebruaris 6-rühmalise munitsipaallasteaiana. Õppe- ja kasvatustöö toimub eesti keeles. Igas rühmas on kaks õpetajat ja üks õpetaja abi. Rühmaõpetajate tööd toetab liikumisõpetaja, muusikaõpetaja ja logopeed, alates sept. 2012 ka eripedagoog.

Alternatiivmetoodikate järgi töötavaid rühmi lasteaias ei ole. Õpetajatel on lubatud valikuliselt kasutada alternatiivmetoodikate elemente oma töös.

Lasteaed ehitati Taaramäe talu maadele. See talumaja aitab õppe-ja kasvatustöös säilitada vanu traditsioone ja ilmestada rahvakalendri tähtpäevi.

Lasteaia 15. aastapäevaks (2004) said rühmad endale numbri asemel nimed. Toimus mängupidu, kus taluperemees Jüri ja perenaine Mari esitasid oma tutvumisloo ja meenutasid ka laste sündi. Jüri ja Mari laste nimede järgi saidki rühmad endale nimed – Õunake, Kirsike, Sirelike, Pihlake, Kelluke ja Pesamuna.

Taluõuel toimuvad lustimängud ja klunkerid on seotud Taaramäe talu tegemistega vastavalt tähtpäevale ja aastaajale. Säilitades talutraditsioone toimub uue õppimine läbi vana. Talu ja taluõu oma puude- põõsaste liigirohkusega aitab õppe- ja kasvatustöös hoida sidet looduse- ja kohaliku ajaloo tutvustamisega.

2008 a. oktoobriks valmis lasteaiale juurdeehitus. Lisandus 4 uut rühma, mis said nimed õueala vanade puude järgi – Vahtra, Tamme, Toome ja Pärna. Vanast Taaramäe talust sai renoveerimistöde käigus kõlakoda, kus viiakse läbi õueüritusi.

Praeguseks on Taaramäe lasteaed 10-rühmaline.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

Õppekava koostamisel on lähtutud

- 1) koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast.
- 2) kasvamise ja õppimise seostest lapse kogemuste ning kasvukeskkonnaga, kus lapsevanemad kannavad peamist vastutust lapse kasvatajate ja nende heaolu mõjutajatena
- 3) lapseõlve erilisest olemusest (lapse loomulikust vajadusest teada saada ja selgusele jõuda, tema uudishimust, õppimisest mängu ja matkimise kaudu, individuaalses rütmis)

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk

on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Õppe-ja kasvatustöö põhiülesanne:

- Luua laste igakülgset arengut soodustav optimaalne kasvukeskkond (nii materiaalfüüsiline, kogemuslik-sotsiaalne kui ka psüühilis-vaimne)
- Toetada lapse loomulikku huvi ja uudishimu uurida, õppida, tegutseda, kogeda kõike uut ja huvitavat, aidata lapsel mõista ennast, loodust, ühiskonda, kultuuri
- Anda lastele võimalusi valida, otsustada ja vastutada, aidates neil teha valikuid, suunates otsustamisel arvestama eetilisi norme ja andes oma käitumisega eeskuju.
- Suunata lapsi eesti kultuuri juurde, sisendades neile rahvusväarikust; armastust pere, kodu, kodukoha, kodumaa ja selle inimeste, looduse ja kultuuri vastu
- Suunata ja toetada last vastavalt tema arengutasemele, andes võimalusi lapse võimete ja oskuste arenguks (mõtlemine, tähelepanu, mälu, vastupidavus, osavus, keskendumis- ja töövõime, loovus), mis on vajalikud tänapäevaluga

toimetulekuks (enesega toimetulek, füüsiline tervis, suhtlemisoskus, majanduslik ja kriitiline mõtlemine, kooliks valmisolek)

- Võimaldada vanematel tööl käia, toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimustes, vajadusel neid nõustada.

Õppe- ja kasvatustöö põhimõtted:

- Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine
- Lapse arengut soodustava keskkonna loomine
- Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- Lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine
- Mängu kaudu õppimine
- Kodu ja lasteasutuse koostöö
- Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine

KOOLIEELSES EAS LAPSE PÕHITEGEVUS JA LAPSE ARENGU ALUS ON MÄNG.

Mängu kaudu õppimine tähendab nii õppemängude kasutamist kui ka niisuguse õpikeskkonna kujundamist, mis pakub lastele võimalusi mängu kaudu õppida. Mängides arenevad mõtlemine, loomevõimed, kujutlused ja arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ning arendada sotsiaalseid oskusi, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega.

MINA JA KESKKOND

Koolieelses eas on last ümbritseval keskkonnal väga oluline roll lapse väärtushinnangute väljakujunemisel, suhtumisel loodusesse ja suhtlemisoskuse arenemisel teiste inimestega.

Erinevate teemade põimumine aitab lapsel paremini maailma mõista ja tulla paremini toime edaspidises elus.

Valdkonna “Mina ja keskkond” sisu:

- sotsiaalne keskkond, sh tervisetemaatika;
- tehiskeskkond, sh turvalise liiklemise temaatika;
- looduskeskkond.

Valdkonna “Mina ja keskkond” eesmärgid

Laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi- märkab nähtusi ja muutusi looduses

Valdkonda “Mina ja keskkond” kavandades ja korraldades:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast- õhutatakse last ümbritsevat märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäeva- toimingute kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingutega: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides ning kuulates helisid
 - lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust - õhutatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma terviseseisundis jm.
- märgatu kohta küsimusi esitama, vastuseid leidma ning sellest järeltõlgimist tegema
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7a. laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms.
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused

- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
- 7) julgeb keelduda ühistegevusest, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või onohtlik
- 8) kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist
- 10) suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- 11) kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
- 15) mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm.
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita
- 18) mõistab tehismaailma ning inimestevahelisi suhteid, ehitab legodest ning võimalusel programmeerib lihtsamaid roboteid.

3-AASTASED

SOTSIAALNE KESKKOND

- ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime; vastab küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk; teab, kui vana ta on
- nimetab pereliikmeid – isa, ema, õde, vend; oskab vastata küsimustele oma pereliikmete kohta
- teab oma rühma ja õpetajate nimesid; leiab rühmas oma voodi, kapi, rätiku, lauakoha
- nimetab pereliikmete koduseid toimetusi, matkib lihtsamaid töövõtteid, teab töö- ja mänguvahendid kokkulepitud kohta
- osaleb jõukohasel viisil täiskasvanute tegevusel kodumaale pühendatud päevadel (kaunistamine, laulmine, peoriided jms), leiab Eesti lipu värvid
- oskab vestelda oma sünnipäevast, nimetab pühadega seotud tegevusi

-

-

teab mõistete *hea* ja *paha* tähendust; tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab meeldetuletamisel

küsimise korral nimetab sõprade nimesid, oskab haiget saanud last lohutada

- teab hammaste hooldamise vahendeid

- nimetab erinevaid toiduaineid

- teab, kus on tema pea, käed, jalad, silmad, kõrvad, suu

TEHISKESKKOND

- tunneb ära oma kodu, lasteaia, tuttavad teenindusasutused

- oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat

- oskab nimetada sõidukeid (buss, rong, tramm jne)

- teab, et prügi visatakse prügikasti; leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta

- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid)

- teab valgusfoori tulede tähendusi, teab mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee*

- teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad liigelda)

- teab liiklusvahendeid, eriotstarbelisi sõidukeid, jalgratta sõitmise nõudeid (kiiver), helkuri kasutamise vajalikkust

-

-

LOODUSKESKKOND

tunneb rõõmu looduses viibimisest, oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille jm lihtsamat

oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma/lindu ja tema kehaosi; teab, et koduloomad elavad inimeste juures ja metsloomad metsas

- oskab nimetada tuttavaid putukaid ja lilli
- teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks ja elamiseks vett ja toitu (toitaineid)
- eristab tuntumaid puu- ja aedvilju
- oskab iseloomustada ööd ja päeva, talve ja suve
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi

5-AASTASED

SOTSIAALNE KESKKOND

- teab oma nime, vanust, sugu; mõistab, miks peab teadma kodu aadressi ja telefoni numbrit
- teab oma pereliikmete ja sugulaste nimesid, oskab neid kirjeldada
- kirjeldab oma kodu, nimetab kodu asukoha, kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas
- teab oma lasteaia nime; oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu; teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi; teab *oma*, *võõra* ja *ühise* tähendust
- oskab nimetada vanemate ameteid, kirjeldab üldtuntuid elukutseid oma kodukohas, loetleb ametite juurde kuuluvaid töövahendeid; põhjendab mängu- ja töökoha korrastamise vajadust

- -
 - teab oma rahvust ja keelt, riigi tähtsamaid sümboleid; oskab nimetada südmusi, mille puhul heisatakse riigilipp; oskab nimetada rahvusi oma rühmas/kodukohas
 - kirjeldab tähtpäevi peres; oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi (mardipäev, vastlad jne.)
- teab mõistete *õige* ja *vale* tähendust; teab üldtuntuid viisakusreegleid; kasutab lauakombeid
- nimetab küsimise korral sõbra positiivseid (ja negatiivseid) omadusi; oskab sõpra abistada ja lohutada; oskab andeks paluda ja anda, oskab leppida
- märkab kaaslast ja oskab temaga arvestada, oskab oma emotsioone väljendada teisi arvestades
 - oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev); oskab seletada abivahendite (prillid, kuuldeaparaat, ratastool, valge kepp – pimedatele) vajalikkust
 - oskab vestelda tervisega seotud aspektidest (tervislik/mittetervislik toitumine, kehaline aktiivsus, piisav/mittepiisav uni ja puhkus, mäng, head suhted)
 - nimetab hammaste heaoluks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, hambaarst) – kirjeldab neid tegevusi
 - nimetab tervislikke ja mittetervislikke toiduaineid, mida tuleks süüa/mitte süüa
 - oskab nimetada kehaosi, teab milleks need vajalikud on
 - oskab selgitada, millised ohud võivad varitseda üksi olles kodus/õues/liikluses; selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna

TEHISKESKKOND

- oskab kirjeldada kodu ja lasteaia ruume, sisustust, otstarvet; oskab kirjeldada õueala ja seal kasutatavaid vahendeid
- kirjeldab kodumasinaid ja nendega seotud ohte
- kirjeldab erinevaid sõidukeid, teab nende otstarvet

- -
 - vestleb sellest, kas ja kuidas nende kodus prügi sorditakse
 - nimetab kohti, esemeid, aineid, mis võivad olla ohtlikud (trepid, rõdu, aknad, lahtine tuli, kodukeemia, ravimid, kuum söök-jook)
 - nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (jääle minek, mäng ohtlikes kohtades, ujumine ilma täiskasvanuta, rattasõit kiivrita)
 - selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole
- teab valgusfoori süttimise järjekorda ja tulede tähendust; teab kuidas ületada sõiduteed jalgsi ja rattaga
- teab liiklusmärkide tähendusi; teab eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust
- teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis; oskab kirjeldada liiklusohтусid erinevates ilmastikuoludes; oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda

LOODUSKESKKOND

- oskab nimetada oma koduoha olulist paika (jõgi, tammik, park jne.)
- oskab kirjeldada tuntumaid puid, taimi ja seeni, kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas/pargis;
- oskab kirjeldada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust, eluviise ja-paiku
- teab putukate elupaikasad (sipelgas – sipelgapesa, mesilane – mesilastaru)
- oskab kirjeldada tuttavaid puu- ja köögivilju, kirjeldada nende maitseid

-

-

7-AASTASED

SOTSIAALNE KESKKOND

- oskab end tutvustada, teab enda kohustusi ja õigusi, kirjeldab enda omadusi ja huve
- teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi, oskab rääkida perede erinevustest, jutustab oma vanavanematest
- oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta, teab kodust aadressi ja telefoni
teab lasteaia aadressi, nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja oskab rääkida nende vajalikkusest, kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone
teab kooli kui õppimise kohta, oskab vestelda kooli ja lasteaia erinevustest
- teab erinevate ametite ja elukutsete nimetusi, oskab neist vestelda (ka pereliikmete omi); soovib osaleda jõukohastes kodutöödes; mõistab töö ja vastutuse seost ja tähtsust; selgitab raha otstarvet
- nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi); teab koduvalla sümboleid; oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta; teab Eesti presidendi nime; oskab nimetada teisi rahvusi, keeli ja nende kombeid/traditsioone; aktsepteerib teisest rahvusest lapsi; teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa)
- teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid; teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (emakeelepäev, sõbrapäev jne.); oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist kodus/lasteaias (jaanipäev, volbripäev jne.); oskab nimetada riiklikke pühi ja kirjeldada nendega seonduvat
- teab mõistete *ausus* ja *autus* tähendust ja oskab vastavalt käituda
- oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, külas, teatris, kirikus, kalmistul, apteegis, raamatukogus)
- mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest

- -
 - oskab luua ja hoida sõprussuhet; oskab kirjeldada sõbraks olemist ja sõber olla; kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides
 - oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid, põhjendada nende tekkimist; oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanavanemad); oskab arvestada oma arvamustest erinevate huvide ja arvamustega
 - teab erivajadustega inimeste abivahendeid ja kirjeldab neid; pakub abi erivajadusega inimesele/vanurile oma võimaluste piires
 - kirjeldab, mida tähendab *terve olla*; kirjeldab kuidas hoida enda ja teiste tervist; teab, mis on haigus
 - kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (mõisted *tervislik eluviis, ohutus*); teab millised tegevused kahjustavad tervist (suitsetamine sh passiivne, alkohol, vägivald, õnnetusjuhtumid)
- selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud); oskab vestelda hammaste hooldamise põhimõtetest igapäevaelus
- oskab nimetada, milliseid toiduaineid tuleb süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve
- selgitab, millised ülesanded on kopsudel ja südamel ja millised tegevused aitavad hoida neid tervetena
 - oskab vestelda poiste ja tüdrukute erinevustest ja sarnasustest

TEHISKESKKOND

- oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet; oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm); oskab nimetada kaasaegseid teenindusasutusi ja vestelda nende vajalikkusest (kauplus, polikliinik, juuksla, pank, apteek jne); teab kodukoha olulisi ehitisi
- kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat, teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (võivad lisanduda põllutöomasinad)
- oskab nimetada erinevate tööde tegemiseks vajalikke sõidukeid, neid kirjeldada (kraana, prügiauto, teerull)

-

-

- teab, miks on vaja prügi sortida (plast, paber, patareid); oskab kirjeldada asjade korduvasutamise võimalusi; mõistab *säästliku eluviisi* mõistet (tarbetute asjade ost, raiskamine)
- teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest, käitumisest põhjustatud; teab, mis on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades)
- nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada; teab, kuidas käituda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane); selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas
- oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda; teab, kuidas ületada ristmikku; teab liiklemise erinevusi linnas ja maal
- teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes; teab rulluiskudega, rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad)
- teab, kuhu kinnitada helkurribad

- mõistab tehismaailma ning inimestevahelisi suhteid, ehitab legodest ning võimalusel programmeerib lihtsamaid roboteid.

LOODUSKESKKOND

- oskab kirjeldada kodukoha loodust (jõe ääres, tammik, park, tiik, allikas, jne), nimetada ja iseloomustada mets- ja koduloomi ning putukaid
- oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või kasvavad kodukoha lähedal
- nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi, kirjeldab nende välimust; teab nende erinevusi eri aastataegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus, poegade toitmine)
- selgitab valguse, vee, toitainete, temperatuuri ja õhu tähtsust taimedele, loomadele, inimestele
- oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku
- teab aias ja metsas kasvavaid taimi, oskab neid kirjeldada (marjad: maasikas, mustikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õuna-, pini-, kirsi-, ploomipuu, toomingas, pihlakas jm)
- oskab kirjeldada oma sõnadega loodust erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ja kirjeldab neid; oskab nimetada inimestele iseloomulikke tegevusi erinevatel aastaegadel (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, päevitamine, ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne); oskab nimetada loomade iseloomulikke tunnuseid olenevalt aastaajast (pesaehitus, poegade toitmine, talveuni, lindude rändamine)
- selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega
- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt; selgitab, millised tegevused mõjuvad loodusele positiivselt, millised negatiivselt; teab, kuidas loomi talvel aidata; teab, kuidas inimese hüljatud või viga saanud looma aidata (oskab end sellega kanevate ohtude eest kaitsta); teab prügi sortimise vajalikkust ja oskab sortida lihtsalat prügi (pudelid, paber, olmeprügi); soovib osaleda looduse korrastamises

KEEL JA KÕNE

Valdkonna “Keel ja kõne” eesmärgid

Laps:

- tuleb toime igapäevases suhtluses
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust-
tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja
kirjutamise esmased oskused

Valdkonda "Keel ja kõne" kavandades ja korraldades:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane
arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid kasutama suhtlemisel, teadmiste
omandamisel ja oma tegevuste kavandamisel
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes; lapsele luuakse
kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib
rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga - suunatakse
lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise jm. Tegevuste kaudu
kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesised
raamatud, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja
igapäevategevustega

Valdkonna "Keel ja kõne" sisu on:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe-ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanuga suheldes; arvestab kaassuhtlejat ja suhtluspaika;
- 2) saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid
ning vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;

- 6) kasutab kõnes kõiki käände-ja pöördevorme ainsuses ning mitmuses;
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajaduse korral ise sõnu moodustada;
- 8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnu korrates õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu ning tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- 10) kirjutab joonistähtedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega; 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

KÕNE ARENGU TOETAMINE:

2-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Laps kasutab kõnet peamise suhtlusvahendina, mitteverbaalsed vahendid toetavad vajadusel kõnet.
2. Laps tegutseb meeleldi täiskasvanuga, mängulises ühistegevuses kujuneb dialoog, kus põhiliselt on küsijaks täiskasvanu ja vastajaks laps.
3. Õpetajal on soovitatav erinevate tegevuste ajal küsida lapse tegevuse kohta, oluline on saavutada lapse soov meiega kõne abil suhelda, pöörata tähelepanu, kuidas saada soovitud või millestki keelduda, st õpetada esitama küsimusi, kasutama eitavat kõnet ning peamisi viisakusväljendeid.

2-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Lapsel kujuneb lause ja lauses tulevad kasutusele sõnavormid, see iga on kõige aktiivseim grammatika omandamise aeg, täiskasvanu kõne on lapsele näidiseks.
2. Õpetaja jälgib, et tema enda lausekasutus oleks vaid pisut keerulisem kui lapse oma, siis on kindel, et laps mõistab öeldut ja suudab enda jaoks edukalt õpetaja kõnest välja korjata mudelid.
3. Õpetaja kordab lapse ütlust õigesti ning laiendab seda, st lisab infot.

4. Praktilises tegevuses juhib õpetaja lapse tähelepanu tegijale, tegevuse sooritajale, tegevuse kohale ja vahendile, õhutab last kommenteerima enda tegevust mänguasjaga.
5. Õpetaja kasutab aktiivselt ning ergutab last kasutama nimisõnade ainsuse ja mitmuse nimetavat käännet, tegusõna oleviku ainsuse ja mitmuse 3.pööret, kohakäändeid ja kaasaütlevat käänet (need vormid on meie kõnes suure kasutussagedusega, seetõttu kujunevad need lapsel varakult ning toetavad last tema soovide ja mõtete väljendamisel).

2-AASTASE SÕNAVARA:

1. Lapse sõnavarasse tulevad sõnad, mis väljendavad objekte, tegevusi ja tunnuseid, mis esinevad korduvalt lapse keskkonnas ning on lapse jaoks hästi tajutavad.
2. Õpetaja nimetab samu objekte seoses erinevate tegevustega ning ühte ja sama tegevust seostab erinevate objektidega.
3. Õpetaja pöörab tähelepanu tegusõnalise sõnavara laiendamisele, kuna lausemoodustusoskuse kujunemise alus on just tegusõna aktiivne kasutus.

2-AASTASE HÄÄLDAMINE:

1. Laste sõnad erinevad häälduse poolest oluliselt täiskasvanute sõnadest - sõnad on lühenenud, paljud häälikud veel puuduvad või on asendatud teiste häälikutega.
2. Õpetaja täpsustab hääldamist, mis soodustab sõnavara arengut (soovitavad on huulte jakeele liikuvust arendavad mängud)
3. Õpetaja jälgib, et ta lapse ebatäpselt öeldud sõna õigesti kordaks: nii kujuneb lapse jaoks kõnenäidis, mida hoolega jäljendada.

2-AASTASE ETTEVALMISTUS LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPETAMISEL:

1. Õpetajal on soovitatav korraldada mängu, kus laps peab ära tundma mingi heli või hääle tekitaja ning selle üles otsima, tähelepanu võib pöörata ka heli suunale.
2. Õpetaja vaatab koos lapsega pildiraamatuid, see on hea võimalus arendada kõnet kui ka tekitada huvi raamatute vastu.
3. Õpetaja kommenteerib ühise raamatu vaatamise ajal pilte ja esitab erinevaid küsimusi, laps osaleb vestluses, osutades pildile ning õpib pöörama raamatu lehti.

3-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Lapsel hakkab kujunema esmane tekstilooimeoskus.
2. Õpetaja ärgitab last küsimuste abil jutustama 2-3 lausega oma käsil olevast või äsja lõpetatud mängust või tegevusest.
3. Õpetaja saab suhtlusoskust arendada ühistegevustes, mis loovad võimaluse dialoogiks.
4. Õpetaja kommenteerib lapse ja iseenda tegevust ning palub ka lapsel selgitada iseenda või teiste tegevust, õpetaja tekitab teadlikult oma kõnesse pause, õhutades last täiskasvanu alustatud lauset lõpetama ja vestlust jätkama.
5. Õpetaja annab lapsele aega oma mõtteid väljendada, laseb tal lõpuni rääkida, õpetaja jätkab vestlust, lähtudes lapse ütlustest ning arendades seda edasi, nii kujuneb vooruvahetusoskus, mis hõlmab ka oskust kuulata kaaslane ära enne oma jutu alustamist.

3-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Laps eksib veel üksikutes grammatilistes vormides, takerdub suhtlussituatsioonides lauset moodustades või parandab end, laps mõistab küll grammatiliste vormide tähendusi, kuid ebahariliku sõnajärgiga lausete puhul ja võõras olukorras võib ta eksida.
2. Õpetaja saab ladusamat lausemoodustusoskust arendada olukorras, kus täiskasvanu ja laste tegevused on analoogsed ning tegevust kommenteerides saab õhutada kasutama analoogseid lausemalle.
3. Õpetaja pöörab pilte kommenteerides tähelepanu erinevate suhete väljendamisele ja mõistmisele.

3-AASTASE SÕNAVARA:

1. Lapsel suureneb sõnavara maht, täpsustub olemasolevate sõnade tähendus ja hakkab arenema oskus ise vajaduse korral sõnu moodustada
2. Uute sõnade tähenduse omandamisel on oluline lapse praktiline kogemus, pilti saab kasutada kui tajukogemuse üldistust.

3. Õpetaja suunab küsimuste ja selgitustega lapse tähelepanu tunnustele, mida sõna tähendus haarab.
4. Õpetaja juhib lapse tähelepanu sellele, kuidas sõna tähendus sõltub selle vormilisest koostisest.
5. Õpetaja saab erinevate rühmitamisülesannetega kujundada üldistusoskust, mis on aluseks üldnimetuste omandamisele
6. Rühmi ja rühma liikmeid nimetades saab kujundada sõnade moodustamise oskust analoogia alusel.

3-AASTASE HÄÄLDAMINE:

1. Lapse hääldus läheneb üha enam täiskasvanu omale, areneb oskus hääldada pikemaid, 3-4 silbilisi ja häälikuühendiga sõnu.
2. Lapsele võib valmistada raskusi mõne sõna hääldus, õpetajal ei ole otstarbekas lasta lapsel seda korrata, vaid proovida sõna kasvatada
3. Keele- ja huultemängudega saab arendada häälduslihaste jõudu ning liigutuste täpsust.

3-AASTASE ETTEVALMISTUS LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPETAMISEL:

1. Õpetaja suhtlemine lapsega on raamatu vaatamine/lugemine, huvi tekitamiseks raamatute vastu loetakse neid koos, vajaduse korral kohandab õpetaja teksti või jutustab oma sõnadega, laps kuulab ja leiab sobiva pildi või osutab objektidele/tegelastele.
2. Õpetaja juhib lapse tähelepanu erinevatele siltidele ja nimedele, tänu millele hakkab laps mõistma kirja funktsiooni inimese elus
3. Muinasjutud korduvate tegevuste ja dialoogide tõttu, mida lapsel võib immiterida lasta
4. Liisu- ja vigursalmide kuulamine ja järelekordamine
5. Ühe hääliku poolset erinevate sõnade eristamine – areneb häälikute eristamise oskus kuulmise järgi
6. Optilis-ruumilist taju arendavad tegevused on samuti osa lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujundamisest.(pusled, mustrid)

4-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Laps osaleb aktiivselt dialoogis, parandab/täpsustab ütlust kui teised seda ei mõistnud, muudab keelekasutust sõltuvalt kaaslase vanusest.
2. Laps mõistab hästi teksti, mille täiskasvanu on talle ette jutustanud, teksti mõistmisel on aga oluline tema enda kogemus.
3. Kujunenud on monoloogi alged: laps räägib meelsasti oma tegevusest, mänguasjast, jutustades kasutab ta peamiselt lausete ahelat, st ühenadab lauseid üht tüüpi sidesõnadega
4. Õpetaja püüab soodustada huvi eakaaslastega suhtlemise vastu, rollisuhtlust saab edukalt arendada rollimängus, ent ka tuttava muinasjutu või lastejutu dramatiseeringus.
5. Õpetaja võib kasutada jutustamisoskuse arendamiseks vestlust/dialoogi lapsele olulistest hiljuti toimunud sündmustest; võib arutleda varasemate ja hetketegevuste üle
6. Jutustamise ajal võib kasutada ka pilte, pildil kujutatut peab toetama lapse kogemus, õpetaja suunavad küsimused või näidisjutt mõne teise sarnase pildi järgi.

4-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Lapsel on vaja rollimängus teistele selgitada rolle ja reegleid, seega on vaja oskust vabalt lauseid moodustada ja neid kombineerida.
2. Õpetaja peaks last julgustama väljendama oma soovi võimalikult täpselt, sobib lausete järelelekkordamine, lisades lausesse uusi laiendeid, ka näidislause esitamine mänguliselt.

4-AASTASE SÕNAVARA:

1. Lapsel areneb aktiivselt sõnamoodustusoskus: sõnade liitmine ja tuletamine.
2. Õpetaja võib sõnamoodustusoskuse arendamisega mängida uute sõnade leiutamise mängu.
3. Laps märkab tajude arengu tõttu üha rohkem esemete ja olendite tunnuseid ning detaile.
4. Õpetaja võib täiendada pilte ja joonistusi ning võrrelda esemeid (rühmitamine, ühise nimetaja leidmine jne.)

4-AASTASE HÄÄLDAMINE:

1. Lapse hääldamine vastab peaaegu normile, võib esineda üksikuid raskusi pikemate sõnade ning konsonantühendeid sisaldavate sõnade hääldamisel.
2. Õpetaja peaks sõnade hääldust jälgima, vajaduse korral saab eraldi harjutada teatud sõnade hääldamist nädalateema raames, sõna võib jaotada kaheks ning esmalt harjutada kummagi poole hääldamist eraldi
3. Võib kasutada ka sõnakasvatamist: hääldada kõigepealt lühikest silpi, seejärel minna üle keerulisele üksusele ning lõpuks peaks jõukohane olema hääldada tervet sõna.

4-AASTASE ETTEVALMISTUS LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPETAMISEL:

1. Laps suudab eristada sõnas häälikut, nt leida algus- ja lõpuhääliku, õpetaja aitab last, hääldades häälikut selgemalt ja venitatult
2. Foneemikuulmise arengu toetamiseks sobib harjutada välte poolest erinevate sõnade eristamist, laps kuulab ja kordab ning võib ka liikumist jäljendada.
3. Laps õpib tundma üksikuid tähti, õpetaja saab lapse loomulikku huvi toetada, l uues tähtede uurimiseks ja esimesteks lugemiskatsetusteks soodsa keskkonna
4. Õpetaja innustab last oma teadmisi kasutama iseseisvas töös raamatutega, nt leidma tuttavaid tähti pealkirjas.
5. Õpetaja peaks vältima varast väikesemõõduliste tähtede harjutamist joonelistel vihikupaberil, sest lapse peenmotoorika areng pole selleks valmis (head on kriit ja tahvel vaba paberipind, ent ka arvuti).

5-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Lapse suhtlemisoskus areneb selles vanuses kõige paremini rollimängudes ja dramatiseeringutes, kus sõltuvalt rollist tuleb kasutada erinevat suhtlusstiili, intonatsiooni, suhtlemisstrateegiat.
2. Laps suudab oma kogemuste alusel koostada 3-5 lauselist jutukese.
3. Õpetaja arendab oskust kuulnud juttu ümber jutustada, jutustada piltide järgi ning mõista ka oma kogemuste välist teksti
4. Õpetaja abistab last küsimuste ja suunavate repliikidega ning esitab näidisjutukesi.

5-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Õpetaja arendab järjest keerukamate lausetüüpide kasutamist, selliste lausete mõistmine tekstis vajab suunamist küsimuste abil, neid saab kasutada rollimängudes ja dramatiseeringutes, kasulik on ka keerukate lausete järelekordamine, see oskus on tihedas seoses lausemoodustusoskusega.

2. Lapse jutustamis- ja suhtlemisoskuse arenguks on vaja osata muuta lauseid ja grammatilisi vorme. (nt. Vanaema koob salli, eile ta ...ka...)

5-AASTASE SÕNAVARA:

1. Laps kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi, kujuneb kolmeastmeline üldistus, erineva üldistusastmega sõnade tähenduse ja kasutamisoskuse kujundamiseks on soovitatav jätkata rühmitamisülesannetega .

2. Lapse sidusa kõne ja suhtlusoskuse areng eeldavad omadus-, määr- ja asesõnade kasutamise oskust.

3. Harjutada võiks antonüümide (vastandsõnade) ja sünonüümide leidmist ja märkamist tekstides.

4. Omadussõnade kasutamine ja mängud, kus tuleb objekt/inimene kirjelduse järgi ära tunda

5-AASTASE HÄÄLDAMINE:

1. Laps valdab kõiki emakeele häälikuid, eksides vaid erandjuhtudel.

2. Õpetaja arendab diktsiooni selgust, kasutades vigurlauseid või salme, mida saab ühendada tähtede õppimise ja häälikute eristamise oskuse arendamisega.

5-AASTASE ETTEVALMISTUS LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPETAMISEL:

1. Laps kuulab meelsasti ettelugemist ja esitab kuuldu kohta küsimusi.

2. Laps uurib ise raamatuid, võib innustada last kasutama jutu süžeed ja tegelaskujusid mängudes.

3. Laps tunneb mõningaid tähti ja oskab kirjutada mõnd sõna, õpetaja võib lasta pealkirjastada pilte, koostada piltidest oma raamatuid

4. Võib kirjutada õpetaja abiga kaarte ja kirju, tähtis pole kirjutatu õigsus, vaid huvi ja soov end kirja kaudu väljendada.
5. Õpetaja eeskujul ja abivahendite toel õpib laps häälima 1-2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu (häälikuanalüüsioskuse kujundamine, sünteesioskuse arendamine – täiskasvanu häälib, laps peab sõna ära tundma).

6-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Laps suhtleb meelsasti nii täiskasvanute kui ka eakaaslastega; suhtlemine on aina rohkem suunatud teadmiste edastamisels ja saamisele.
2. Õpetaja pöörab tähelepanu partneri kuulamisele ning teema arendamisele.
3. Õpetaja pöörab tähelepanu lausete seostamisele, arendav võte on ka kuulnud teksti, õpetaja või kaaslaste jutu/teksti täiendamine uue, väljamõeldud infoga või algse teksti muutmine.
4. Õpetaja kujundab oskust lühidalt arutleda lapsele tähtsate probleemide üle.

6-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Lapsele võivad valmistada raskusi pikad ja keerukad konstruktsioonid, mille mõistmine eeldab suuremat töömälu mahtu.
2. Laps hakkab järjest enam kasutama erinevaid liitlausetüüpe.
3. Laps kasutab üldjuhul õigesti sõnalõppe, eksida võib sõnatüvesid kasutades ning osastava käände lõpuvarianti valides (palju marje), õpetaja harjutab last kuulates valima kahe variandi (õige või vale) vahel, nii kujuneb keelevaist.

6-AASTASE SÕNAVARA:

1. Laps hakkab rohkem kasutama inimest ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu, seoses tärgava huviga sotsiaalsete suhete ja eetiliste probleemide vastu, mille tähendus on

esialgu piiratud, õpetaja võiks tutvustada abstraktseid (ilma reaalselt tajutava vasteta) sõnu ja ärgitada neid kasutama.

2. Laps moodustab ja kasutab aktiivselt produktiivseid liiteid (ne-, line-, lik- liitelisi omadussõnu)
3. Laps mõistab lihtsamaid kujundlikke väljendeid, et aidata lapsel ülekantud tähendusi mõista, tuleb õpetajal nimetada võrreldavad nähtused, aidata lapsel leida nende ühised tunnused ning leida tunnus(ed), mille alusel ülekanne on tehtud. (Muru ja vaip on pehmed, nende peal saab kõndida)

6-AASTASE HÄÄLDAMINE:

1. Lapsel on kinnistumas õiged hääldusvilumused, laps võib eksida mõnd tema jaoks tundmatut sõna hääldades, kuid eeskuju järgi suudab end parandada ja õigesti hääldada.
2. Õpetaja pöörab tähelepanu võõrhäälikuid (f,š,ž) sisaldavate sõnade hääldamise täpsustamisele.

6-AASTASE ETTEVALMISTUS LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPETAMISEL:

1. Õpetaja jätkab häälikuanalüüsi kujundamist.
2. Laps omandab oskuse jaotada sõnu häälikuteks, määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning seostab häälikuid tähtedega.
3. Lapsel areneb oskus hääldada võrdlevalt välte poolest erinevaid sõnu ning otsustada, mis häälik kostab teistest pikemalt (seep-sepp, kala-kalla).
4. Laps on suuteline õpetamise tulemusel lugema veerides lihtsamaid sõnu.
5. Lapse tundeelu, teadmiste, vaatlus-ja kuulamisoskuse ning eneseväljendusoskuse arendajana kasvab ilukirjanduse roll.

7-AASTASE SUHTLEMINE:

1. Laps suhtleb ja kasutab viisakusväljendeid nii õpetaja kui ka eakaaslastega, oskab arvestada suhtluspartneri vanust.

2. Õpetaja kasutab suhtlemisoskuse arendamiseks rohkem kujuteldavate situatsioonide ja kirjandustekstide arutelu lisaks rollimängudele ja dramatiseeringutele, analüüsi suunamisel tuleks

suhtumisele nii peab/nii tehakse eelistada arutlemist, tuues esile tegelaste seisukohad, tunded ja mõtted.

3. Õpetaja arendab oskust asetada end teise inimese rolli ning väljendada ja põhjendada ka oma emotsioone, õpetaja on ise suureks eeskujuks.

4. Laps jutustab vabalt pildi järgi, tuues esile nii põhisisu kui ka detaile.

5. Laps suudab mõista tekste, milles pole kogu info selgelt välja öeldud (nn mõttelünkadega tekstid), või esitab teksti kohta küsimusi, kui ta sellest aru ei saa.

7-AASTASE GRAMMATIKA:

1. Laps valdab erinevaid liht-ja liitlauseid.

2. Õpetaja õpetab ühenduses jutustamisoskuse arenguga ka tekstis lauseid seostama: sõnu asendama, kasutama siduvaid sõnu, õpetaja saab oma eeskujuga õpetada last lauseid muutma, alustades või lõpetades ise lauset, lõiku, jutukest.

7-AASTASE SÕNAVARA:

1. Laps puutub kokku, tutvudes kirjandus-ja/või meediatekstidega, ülekantud ning kujundlike väljendite ja sõnadega ning tundeid ja vaimset tegevust tähistavate sõnadega.

2. Õpetaja juhib lapse tähelepanu sellistele väljenditele ja täpsustab nende tähendust.

3. Laps suudab vajaduse korral, jutustades või suhtlussituatsioonides, ütlusesse vajaliku sõna ka ise moodustada.

7-AASTASE LUGEMIS -JA KIRJUTAMISOSKUS:

1. Laps oskab enne kooliminekut iseseisvalt hääldata 1-2 silbilisi sõnu, (ka sulghäälikuid sisaldavaid)
2. Laps suudab häälimise järgi kirja panna 1-2 silbilisi sõnu, mis ei sisalda häälikuühendeid.
3. Laps on omandanud häälimisoskuse ja 1-2 silbiliste sõnade veerimisoskuse, mis on olulised, et tagada sujuv üleminek kooli.
4. Õpetaja teeb tegelusi mängulises ja lapse jaoks mõttekas vormis - lugeda ja kirjutada on vaja mingil eesmärgil, meeldiv saab see olla siis, kui laps tunnetab edu (materjal peab olema jõukohane).
5. Õpetaja ei tohiks keskenduda vigadele, kuivale trennile, õpetaja kontroll ja sund muudavad tegevuse selles vanuses ebaseadlikuks kohustuseks (laps õppis vigu tehes rääkima, õpib ta lugema ja kirjutama vigade kaudu, mis on märguande ka õpetajale, kus laps vajab abi või mida tuleks talle õpetada.)
6. Õpetaja peaks jälgima, kui laps ei ole omandanud konkreetse valdkonna varasemaid tulemusi, siis ei saa neist üle hüppata, vaid õpetamist on vaja alustada lugemis- ja kirjutamisoskuse eelduste loomisest, selles vanuses võivad laste oskused suuresti erineda.

Soovitav kirjandus ja õppevahendid:

- Hallap, M., Padrik, M. 2008. Lapse kõne arendamine. Praktilisi soovitusi kõnelise suhtlemise kujundamiseks. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Lerkkanen, M.-K. 2007. Lugema õppimine ja õpetamine alus- ja algõpetuses. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Lukanenok, K., Tammemäe, T. 2004. Häälikuseade ja kõnearenduse harjustustik. Koolibri.
- Karu, H., Laane, L., 2008. Kõnearendusmängud. Õppemänge koolieelikute sõnavara ja grammatika arendamiseks. Atlex.
- Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. 2008. Toimetanud E. Kikas. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kasutatud kirjandus:

- AEPS (Assessment, Evaluation, and Programming System for Infants and Children). 2002. Ed. D. Bricker. Paul H. Brookes Publishing Co.

- Karlep, K. 1998. Psühholingvistika ja emakeeleõpetus. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Karlep, K. 2003. Kõnearendus: emakeele abiõpe II. Tartu Ülikooli Kirjastus
- Koolieelsest kasvatuses lasteasutuses. Programm. 1987. Tallinn: Valgus.
- Lugemise ja kirjutamise avatud algõpetus. 1998 Koostanud M. Padrik. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Põhihariduse lihtsustatud (abiõppe) õppekava. 1998. Haridusministeerium.
- Vabariigi Valitsuse 29.05.2008 määrus nr 87 "Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava". -RT I 11.06.2008, 23, 152.

(materjal kokku pandud "õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad" põhjal,) TALLINN 2009
RIIKLIK EKSAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS.

EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Lapse lasteaeda viimise motiivid võivad olla erinevad. Loodetavasti on nende hulgas üks olulisemaid vanemate seisukohast lasteaia kui tähtsa sotsialiseerumiskeskonna teadvustamine. Perede puhul, kus koduseks keeleks on mingi muu keel, ja kakskeelsetes peredes, mõjutavad otsuse tegemist ka nn keelelised tegurid.

Alushariduse lasteasutusel on tähtis roll lapse elus. See on üleminek kodust uude sotsiaalsesse keskkonda. Lapsed omandavad uued käitumisharjumused, õpivad suhtlema omaealistega ja täiskasvanutega. Uude sotsiaalsesse keskkonda sisenemine tähendab ka keelelist arengut kõigi laste jaoks.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) tahab ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui täiskasvanutega;

- 3) saab aru eesti keelsetest sõnadest, väljenditest;
- 4) kasutab eesti keelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Valdkonna „Eesti keel kui teine keel“ sisu on:

- osalemine kõikides igapäevastes toimingutes ja tegevustes;

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades õpetaja:

- 1) suunab last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtluses;
- 2) teeb tööd muukeelsete lastega lähtudes laste individuaalsusest: arengu tasemest, keeleoskusest, temperamenditüübist;
- 3) kaasab lapsevanemad lasteaia õpitu kinnistamiseks: uued sõnad lähtuvalt nädala teemast, laulusõnad ja luuletused;
- 4) kasutab keelekümbeluse meetodika elemente: üks inimene, üks keel; õppimine mängu kaudu; lapsekeskne rühmaruum (lapsed eksperimenteerivad keelega julgelt, õppides oma vahetust kogemusest ning suhtlemisest end ümbritseva maailmaga);

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset sõna
- 2) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab neid ning kasutab oma kõnes
- 3) saab aru korraldusest ja toimib selle järgi
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi ja tuntud inimesi

Mitte- eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas

Laste arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeelega rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest.

Üldteema	Esimene poolaasta	Teine poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
	tunneb huvi eesti keele vastu; eesti keeles antud kuulab ja tajub eesti keele kõla; reageerib tegevustes	reageerib arusaadavalt jutustatud eakohase korraldustele; kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb	mõistab etteloetud või eestikeelse teksti põhisisu; tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid

Kuulamine

kasutatavatele lihtsamatele korraldustele;	kuulab ning suudab jälgida ning meeles pidada täiskasvanu õpitud sõnu ja väljendeid eestikeelset seletust; tuttavas kontekstis ja mõistab neid.	kuuldu pildil ära; tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid; kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga.	piires ning suudab algatada omaduste nimetamise ks; ja lõpetada vestlust; näitab üles huvi
--	---	---	--

Kõnelemine

tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid; viisakusväljendeid näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu;	kasutab elementaarseid erinevates suhtlussituatsioonides; oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid; kordab järele õpitud sõnu ja kasutab neid tuttavate kõneleb õpitud sõnavara esemete, tegevuste ja	kasutab lihtsaid fraase ja suhtlemise vastu ning lihtlauseid; vajaduse korral loob
---	--	--

kontakti täiskasvanute ja
küsimustele teiste lastega.

oskab vastata
õpitud sõnavara piires.

eestikeelset luuletust ja
laulu;

vastab küsimustele ja oskab
ise esitada lihtsamaid
küsimusi;

osaleb õppes aktiivselt;

valdab aktiivselt
baassõnavara
rutiintegevustes ja
läbivõetud teemade
ulatuses;

suhtleb iga päev eakaaslaste
ja täiskasvanutega eesti
keeles ning osaleb aktiivselt
mitmesugustes tegevustes ja
mängudes.

hääldab uusi õpitud sõnu
õigesti;

Vt valdkondade „Keel ja
kõne“ ja „Mina ja
keskkond“ eeldatavaid

tulemusi.

Hääldamine

hääldab järele kuulnud
õigesti; sõnu;

hääldab õpitud sõnu

tunneb huvi eesti
rahvussümbolitest

Oskab Eesti rahvussümbolite vastu;

nimetada ja kirjeldada Eesti

teab ja oskab nimetada,

ja mõistab neid;

saab aru baassõnavara ulatuses.

räägib õpitud sõnavara piires endast ja

oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel;

teab peast mõnda

**Eesti kultuuri
tutvustamine**

mis riigis ta elab;

lippu, rahvuslille ja

rahvuslindu;

tunneb huvi Eestis
tähistatavate
rahvakalendri tähtpäevade
vastu. ja rahvuslikku tähtpäeva.

Oskab nimetada mõnda
Eestis tähistatavat riiklikku

Koostöö lapsevanematega

Oluline on vanemaid teavitada:

- 1) keeleõppe põhimõtetest;
- 2) keeleõppe korraldusest lasteasutuses; 3)
kasutatavatest õppematerjalidest; õpisisust;
- 4) lapse saavutustest.

Tähtis on vanemaid nõustada eesti keele õppe küsimustes:

- 1) individuaalsete vestluste ajal;
- 2) keeleõppe materjalide jaotamise kaudu;
- 3) käsitletavate nädala teemade kaudu (laulud, luuletused, mängud);
- 4) võimaldada osavõtt õppekäikudest, lahtistest tegevustest ning eestikeelsetest üritustest.

MATEMAATIKA

Matemaatikaõpetuse eesmärgid

Laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid
- suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes

Valdkonda "Matemaatika" kavandades ja korraldades:

- innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid
- suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) määrab esemete hulga ühise tunnuse ning jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ning tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (suurus, pikkus, kõrgus jm)
- 7) rühmitab esemeid asendi- ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuste järgi
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
- 9) oskab öelda kellaaega täistundides
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid ja aastaagu ning teab oma sünnikuud ja – päeva
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtvahenditega (pulk, nöör vms) 12) eristab kasutatavamaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ning teab, kuidas ja kus neid ühikuid kasutatakse
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid

2-3 AASTASED

HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE

Õpetaja aitab lapsel saada aru, et esemeid saab ühendada hulgaks, kui neil on vähemalt üks ühine tunnus.

Eristab paljut ühest ning teab vastavaid mõisteid.

Mõisted üks ja palju (rühmatoas on palju toole, aga üks tahvel).

Mõisted seostada erineva suuruse ja kujuga ning erineva paiknevusega (üks suur pall ja palju väikseid palle).

Mõisted sama palju, ühepalju ehk võrdselt.

SUURUSED JA MÕÕTMINE

Leiab esemete erinevusi (suur, väike).

KEHAD JA KUJUNDID

Eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid - ühed veerevad teised mitte.

Tutvub ringi ja ruuduga.

Laps leiab nimetatud kujundeid pealeasetamise teel, joonistab õpetajaga koos õhus ringi ja ruutu.

Uut kujundit tutvustades ütleb õpetaja selle nimetuse ja tunnused.

Laps leiab kujundeid ümbritsevast, otsib kujundile sarnaseid esemeid rühmatoast, kodust ja õuest.

ORIENTEERUMINE AJAS

Mõisted öö ja päev, iseloomulikus.

Tegevused öösel, tegevused päeval.

ORIENTEERUMINE RUUMIS

Orjenteerumine oma kehal.

Mõisted üleval - all, kõrval, ees – taga.

3-4 AASTASED

HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE

Mõisted sama palju, võrdselt, rohkem kui, vähem kui (tüdrukuid on rohkem kui poisse).

Võrdleb hulki, mis koosnevad kuni 5 esemest.

Tutvub arvudega kuni 5ni ning loendada 5 piires.

SUURUSED JA MÕÕTMINE

Mõisted suur, väike, pikk, lai, kõrge.

Võrdleb (järjestab) kahte eset suurstunuste järgi.

KEHAD JA KUJUNDID

Tutuvub nelinurga ja kolmnurgaga.

Eristab kolmnurka ruudust, suudab leida sarnaseid esemeid rühmatoast.

ORIENTEERUMINE AJAS

Eristab hommikut ja õhtut.

Kirjeldab tegevusi hommikul - õhtul.

Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.

ORIENTEERUMINE RUUMIS

Orienteerumine endast lähtuvalt (minu ees, minu taga jne)

Kõnes kasutab sõnapaare üleval - all, ees - taga.

4-5 AASTASED

HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE

Tutvub arvudega kuni 10 ja loendab 10ni.

Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse alusel.

Seab hulki võrreldes neid paaridesse (rohkem kui, vähem kui).

SUURUSED JA MÕÕTMINE

Eristab kõrguse tunnust.

Võrdleb 3 eset suurustunnuse järgi (väike - suurem - veel suurem, lai - kitsam - veel kitsam jne).

Kasutab mõisteid suurem, väiksem, ühesuurused.

KEHAD JA KUJUNDID

Võrdleb nelinurga ja kolmnurga tunnuseid, loendab külgi ja tippe, kirjeldab ning võrdleb ruutu ja ristkülikut.

ORIENTEERUMINE AJAS

Mõiste ööpäev (hommik- päev- õhtu), eile - täna - homme.

ORIENTEERUMINE RUUMIS

Orienteerub teiste laste ja asjade suhtes (seisan Manni taga, olen kapi ees).

5-6 AASTASED

HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE

Loendab 12ni ja arvude rida 12ni.

Tutvub numbrimärkidega (numbrikaartidega).

Eeltöö numbrite kirjutamiseks (mustrite joonistamine).

Siduda omavahel loendatud esemete hulga arvsõnaga ja vastava numbriga.

Liitmine ja lahutamine hulkadega.

SUURUSED JA MÕÕTMINE

Eristab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure, kontrollib objekti kõrvutades.

Kauguse hindamine silmajärgi.

Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud vahendiga.

Järjestab kuni 5 eset suuruse, raskuse ja paksuse järgi.

KEHAD JA KUJUNDID

Keerukamad kujundite rühmitamise harjutused, rohkem võrreldavaid objekte (vorm, värv, suurus).

Kujunditest mustrite ladumine, jätab meelde kujundite asukohad ning kirjeldab, mis on keskel, üleval, all, vaskaul, paremal jne.

ORIENTEERUMINE AJAS

Tutvub nädalapäevade nimetustega, ülevaade nädala olemusest (7 päeva moodustab nädala, igal päeval oma nimi ning need on õiges järjekorras).

Mõiste järgarv - mitmes on?

Nädalapäevad sesostame järgarvudega (nädala esimene päev esmaspäev, teine teisipäev jne).

Mõisted kiiresti - aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.

ORIENTEERUMINE RUUMIS

Määrab esemete asukoha teise eseme suhtes: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul - paremal.

Liigub kindlas suunas juhendite järgi ning muudab liikumissuunda (mine ukseni, pööra paremale).

6-7 AASTASED

HULGAD, LOENDAMINE, ARVUD JA ARVUTAMINE

Mõtestab arvude rida 12ni.

Tutvub sümbolitega +, -, =, > < jm.

Liidab ja lahutab 5 piires.

Koostab matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.

SUURUSED JA MÕÕTMINE

Eristab kõiki üksikuid suurustunnuseid, tajub suurustunnuse suhtelisust (kollane pall on suurem kui punane, kuid samas väiksem kui roheline).

Kauguse ja pikkuse (ka vedeliku, massi) mõõtmine kokkulepitud mõõtevahenditega (samm, nöö, tass, purk vmt).

Tutvub sagedamate mõõtühikutega, kus ja milleks neid kasutatakse igapäevaelus, kasutab neid mängutegevustes (pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent).

KEHAD JA KUJUNDID

Eristab ruumilisi kujundeid (kera, kuup, risttahukas, püramiid) teab tasapinnalisi kujundeid (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk).

ORIENTEERUMINE AJAS

Tutvub kuude nimetustega, teab enda sünnikuud.

Määrab kellaega täistundides ning koostab oma päevaplaani.

Kasutab kõnes sõnu enne, praegu, hiljem - varem, noorem - vanem.

ORIENTEERUMINE RUUMIS

Orienteerub tasapinnal (paberil) täidab õpetaja antud ülesande: Joonista kolmnurk lehe keskele, üles paremale nurka joonista 2 kuuske jne.

ABIKS ÕPETAJALE:

- E.Noor ja I.Rohtla “Matemaatika koolieelikutele”, õpetajaraamat, Tln., Koolibri 2004
- L.Kivi, H.Sarapuu “Laps ja lasteaed” , lasteaiaõpetaja käsiraamat, Tartu, Atlex 2005

KUNSTIÕPETUS

Kunstiõpetuse eesmärgid

Laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

Valdkonda "Kunst" kavandades ja korraldades:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja heaolu ning väljendada oma maailmanägemist
- suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatama ümbritsevat ning kasutama saadud tähelepanekuid kunstis - kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lavastust, juttu vm. - arvestatakse, et lapse jaoks on oluline teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele ning omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis

kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, korral- datakse kunstitegevusi ka õues, kombineeritakse erinevaid materjale, sh looduslikke - innustatakse last tehtut analüüsima

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) leiab ümbritsevat vaadeldes erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ning fantaasiat
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
- 4) kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö
- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest

- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

2 – 3 AASTASED

VOOLIMINE

Erinevate voolimismaterjalide kompimine ja nende omaduste katseline proovimine on kaheaastaste lastele mänguline protsess, mille tulemus on teisejärguline. Lapsed tükeldavad, liidavad, venitavad, muljuvad mõlema käega. Selline tegevus arendab käte koostööd ja kordinatsiooni. Teise eluaasta lõpuks voolivad lapsed ümar ja pikliku vormi, venitades moodustavad neist ussikesi, komme, nõõre, palle jne. Lihtsate ruumiliste kujundite vajutamisel ja muljumisel moodustavad lapsed alusele lihtsamaid pildi elemente.

JOONISTAMINE

Tõmbavad erineva suurusega jooni ja kritseldavad. Vahenditeks sobivad jämedamad ning kolmetahulised pliiatsid. Samuti jämedad ja pehmemad kriidid, mis jätavad kergemini erksama värviga joone. Paber on otstarbekas kinnitada teibiga lauaplaadile, et laste tähelepanu keskenduks joonistamisele. Piisav on alustada 2 – 3 värviga . Kaheaastased ei suuda kinni pidada nõudest joonistada üksnes lubatud kohale.

MAALIMINE

Sageli on kaheaastastele lastele kokkupuude värvidega lasteaia esmakordne kogemus. Koolieelses eas kasutatakse maalimiseks kattedvärve. Laps kasutab korraga üht või kaht värvi huvituses värvaine koostisest. Maalimise asemel võib värvi sõrme või käega paberile kanda, tehes niiviisi triipe või täppe ning luues spontaanseid kujundeid.

Jäljendeid teha ja trükkida võib käega ja lihtsamate templete, klotside jms. Väga hästi sobivad selleks näpuvärvid. Pintsli kasutusele võtmisega ei pea kiirustama, selle asemel saab kasutada pesukäsna, papiriba, kortsutatud paberit jne. luues nende abil erinevaid huvitavaid pindu. Suurt huvi pakub väikelastele kahe värvi segamine. Hea, kui antud värvide segamisel tekib puhas toon, mille äratundmine ja nimetamine aitab luua huvitavaid seoseid ümbrusega.

MEISTERDAMINE

Esimesed meisterdused on jõukohased valmistada paberist. Rebides pehmematest paberiliikidest tükke ning kleepides neid alusele teevad lapsed lilli, lund, rohtu, täppe jne. Võib kasutada ka valmis rebitud tükke ning varem väljalõigatud detaile. Väikelastele sobib paremini liimi paberile kandmine pintsli abil. Liimiga kaetud pinnale on põnev puistata seemneid, sulgi, lõngajuppe, liiva, tangaineid jne. Pehmest paberist kortsutades saab luua ruumilisi pindu lumepall, rohi jne.

3 – 4 AASTASED

VOOLIMINE

Ühendavad lihtsamaid vorme omavahel saades ruumilise objekti: lumememm, kass, seen, täpid, triibud. Õpetajat jäljendades muljuvad, näpistavad, rullivad ja veeretavad lapsed voolimismaterjale. Õpivad kasutama voolimispulka tehes pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.

JOONISTAMINE

Tekitavad iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega: rasvakriitidega, pastellidega, pehmete pliiatsitega jne. erinevaid jälgi. Rühmitavad täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni lihtsamateks mustriteks. Värvides või kaunistades mustriga oskavad arvestada etteantud piirjoontega.

Uute emotsioonide tekitamiseks võib valida põnevaid tegutsemiskohti põrandal , seinale kinnitatud paberil , suvel joonistusalusustega õues.

Liivale ja asfaldile joonistades saavad lapsed joonistamiseks kasutada suuremaid pindu ja tegutsedes töötab kaasa kogu keha.

MAALIMINE

Tõmbavad pintsliga erineva suurusega jooni, teevad täppe ning katavad pindu. Trükivad kattevärvidega kasutades erinevaid templeid või muid sobivaid esemeid. Katavad templi iseseisvalt või kastavad valmis pandud värvi sisse. Eelnevalt kuivanud värvipinnale võib hiljem väiksema pintsliga lisada detaile. Viimistluse juures võib kasutusele võtta joonistusvahendeid. Värviopetuse alustamiseks sobib värvide helestamine valgega.

MEISTERDAMINE

Kortsutavad, voldivad ja rebivad paberist lihtsamaid kujundeid. Katavad aluspinna liimiga, puistavad sellele erinevaid objekte ja liimivad kujundeid. Ruumilisi detaile võib ühendada liimides, kleplindiga kinnitades, sõlmides ja sidudes.

4 – 5 AASTASED

VOOLIMINE

Õõnestavad ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades - oluline on kahe käe koostöö ja eseme pööramine voolimise ajal. Lapsed osutavad õpetaja juhendamisel suuremat tähelepanu detailidele (silmad, kõrvad, kuju iseärasused, muster). Voolimispulka kasutavad lapsed esemete ja nähtuste iseloomulike tunnuste esiletoomiseks, ent ka kaunistamiseks ja mustreid luues. Loomade ja inimeste voolimisel analüüsivad lapsed kehaproportsioone (jämedam, peenem, pikem, lühem). Saviga töötades kasutavad lapsed

niisutades detailide liitmise tehnikat. Kasutavad valmisvorme (iseseisvalt liivast ehitamiseks, juhendamisel nt piparkooke vms valmistamiseks).

JOONISTAMINE

Jooni ja kujundeid ühendades joonistavad lapsed sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad järjest keerukamaks. Lapstel kujunevad väljendamiseks omad skeemid. Nad lisavad joonistusele enda jaoks olulisi või ka oma oskustest lähtuvalt esemele ja nähtusele iseloomulikke detaile. Tähtsat osa hakkab etendama töö sisu, kujutamise teistele arusaadav vorm pole oluline. Laps hakkab kujutama tegevust. Kujutades selles eas tegelasi enamasti paigalseisvana või püüdes näidata liikumist elementaarsel moel. Joonistades katavad pindu viltpliiatsitega, värvipliiatsitega, kriitide ja söega muutes joonte tihedust. Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjooni. Õpetaja suunamisel leiavad lihtsamate objektide põhielemente nagu ring, ruut, ristkülik, kolmnurk. Analüüsid esemeid ja olendeid põhielementidele toetudes areneb kujutamis ja vaatlusoskus. Kasutavad iseseisvalt pliiatsiteritajat. Tõmbavad ühtlas joone lihtsa kujuga šabloonile või joonlaua järgi.

MAALIMINE

Võtavad pintsliga vajaduse korral lisaks värvi ja katavad pindu. Teevad objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste - ja tõmmetega. Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda uuesti. Oskavad valida kujutatavale iseloomuliku värvi, kuid nn unustades end võivad teha kogu töö ühe värviga. Suunamisel loovad maalile tausta. Pintsli kasutavad viieaastased meeldetuletuse korral erinevalt : tõmbavad peenemaid ja jämedamaid jooni horisontaalselt ja vertikaalselt, teevad vajutuste abil erinevaid materjale kujutavaid pindu. Oluline on anda impulsse meeleolu loomise (muusika, valguse jne), lavastuste ning mängusituatsioonide kaudu.

MEISTERDAMINE

Rebivad ja lõikavad paberist ribasid ja kujundeid ning kleebivad need sõltuvalt töö olemusest. Voldivad paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt. kaardi, raamatu, liniku) Lükivad traadile või jäigemale paelale auguga esemeid (nõõbib, pärlid, makaronid, kõrrejud jne.)

Valivad meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loovad oma töö. Meisterdamine on jõukohane loodusliku materjali ja majapidamisjääkide sobivate detailide ühendamisel

lihtsate kinnitusvõtetega. Sobivad töövõtted omandatakse jäljendamise ja iseseisva loova katsetamise tulemusena.

5 – 6 AASTASED

VOOLIMINE

Kuueaastased voolivad loovalt, kasutades nii vaatlusoskust kui ka fantaasiat. Soovi korral oskab laps

edasi anda eseme osade suurusvahekordi, kehaosade asendeid ja lihtsamat tegevust. Tegevust võib voolida ka väiksemates rühmades, kus lapsed lepivad omavahel kokku, kes mida voolib. Töö paigutatakse seejärel ühele alusele (nt lapsed palliplatsil, päkapikk metsas jne.) Väikeste tainarullide ja siledate pulkadega saab savi rullida ja vormidega sellest kujundeid välja vajutada. Tekkinud plaati saab edasi töödelda: liita sellele erinevaid vorme, keerata servad, liita jalad ja toetav serv.

Õpetaja valmistab koos lastega uusi voolimissegusid, mida kasutades tutvuvad lapsed nende omadustega ning töötlemise iseärasustega. Kui lapsed soovivad, võivad nad esemeid värvida näiteks akrüülvärvidega, kuid veekindla tulemuse saab ka PVA liimi guaššiga segades.

JOONISTAMINE

Lapsed joonistavad tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loovad pilte fantaasia järgi. Võib suunata joonistama plaani, erinevaid masinaid, kuhu lisada detaile ja välja joonistada väiksemate osade kuju. Enamasti soovivad lapsed paberile panna kogu oma mõtte. Nii on tööd selles eas juba mitmekesised ja sisukad. Õpetaja peaks aega leidma, et kuulata lapse selgitusi ja andma individuaalset nõu. Teemakeskselt võib luua võimalusi joonistada natuuri järgi, et anda edasi eseme vormi ning olendite ja nähtuste iseloomulikke tunnuseid. Joonistusvahendite kasutamisel mitmekesisustuvad võimalused : kriidi ots ja külg võimaldavad erinevaid pindu kujundada, samuti pliiatsi ots ja külg, pliiatsitega erinevaid värve üksteise peale joonistades saab uusi huvitavaid toone. Alustada võib lihtsamate graafikatehnikatega :kõrgtrükk paipiga, materjalitrukk tekstiilmaterjalidest, linoollõige jne.

MAALIMINE

Hakkavad maalimisel teadlikumalt kasutama segatud värvitoone. Värviopetuse tõesid rakendades saab luua dekoratiivseid töid, millega kinnistatakse erinevate toonide saamise viise. Proovitakse läbi põhivärvide segamisel tekkivate sekundaarvärvide saamine. Samas võib teha töö varem loodud abstraktsel pildile, nn taustale. Meeleolult ja värvilt taustaks sobivaid töid võib leida akvarellitööde hulgast, tööde seast, kus on värvidega väljendatud tundeid, emotsioone ja aastaaegu või katsetatud põnevaid eritehnikaid. Kunstitegevuses ei jõuta suuremate tööde puhul lõpuni ühe kunstitegevuse jooksul. Teemat võib emotsionaalselt täiendada ja praktiliselt lisade jätkata mitme päeva jooksul.

MEISTERDAMINE

Varem omandatud meisterdamise kogemused loovad lastele teadmiste pagasi, mille põhjal saavad nad iseseisvalt valida materjale ja töövõtteid etteantud teemade teostamisel. Rõhuasetus on rohkem iseseisval loomingulisel leidlikusel, seda toetab õpetaja poolt püstitatud huvitav ja arendav teema. Lapsed teevad lihtseid lõnga-, tekstiili- ja villatöid, mis nõuavad erinevate oskuste harjutamist: punumist, põimimist ning sõlmimist. Tekstiili, lõnga, ja nõöri lõigates vajab suurem osa lapsi õpetaja abi. Teemad, mis sobivad rühmatöökõks võimaldavad lastel ise jaotada tegevusi ning võtta jõukohasid ülesandeid.

Voltimine nõuab suurt täpsust ning on seotud lapse jaoks veel abstraktsete mõistetega. Korrektseid, väga täpseid voltimistöid lapsed selles eas teha ei suuda.

VOOLIMINE

Kasutavad iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära. Valmistavad õpetajaga koos uusi voolimissegusid. Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks. Õpetaja loob võimalusi fantaasia põhjal ja teemaväliseks voolimiseks. Tegevuse impulsiks võib olla mäng, kunstniku töö, lavastus, muusika jne. Lapsed peaksid saama valida erinevate voolimismaterjalide vahel, et õpitud oskusi võimalikult mitmekülgsest rakendada. Õppeaasta jooksul võib kõigis vanuserühmades voolida ka küpsetamiseks mõeldud tainast, et küpsetada kadri- ja mardisaiu või teha piparkooke. Kooke ja torte tehes saab omavahel liita erinevaid küpsiseid, kaunistusaineid, puuvilju jne.

JOONISTAMINE

Lapsed jätkavad järjest huvitavamate süžeebildide loomist. Eneseväljendamise vajadus suureneb ning lapsed tunnetavad oma oskuste edukat realiseerumist. Paljud lapsed tajuvad võimalust ennast joonistades edukamalt väljendada, kui muul viisil. Järjest olulisemaks muutub suunatud vaatlusoskus, mida saab arendada esemete, seadete, modellide (teised lapsed rühmas)vaatlemisel, iseloomulike omaduste analüüsimisel ning seejärel püüdes saadud teadmisi oma töö juures rakendada. Siiski on laste joonistuste juures kõige väärtuslikum omapära ja fantaasiarikkus.

MAALIMINE

Oskavad iseseisvalt segada tööks vajalikud värvid. Annavad edasi töö iseloomu ja meeleolu enda jaoks sobivates toonides, kuid soovi korral kasutavad ka nähtustele ja esemetele iseloomulikke värvusi. Vanema rühma lapsed kujutavad inimesi neile omaste tunnuste kaudu ning oskavad värve helestada ja tumestada. Oskavad vältida toonide määrdumist ning suurema ja väiksema pintsli kasutamise eeliseid vastavalt vajadusele. Maali õnnestumise huvides oskavad arvestada aluspinna kuivamise omadust ning detailide pealemaalimise tähtsust.

MEISTERDAMINE

Kujundavad ja täiendavad oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne. Valivad eri materjali liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks

sobivamad või leiavad oma võtted. Valmistavad lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides. Põnevaid võimalusi pakub kollaaš, mida saab koostada erinevatest tükkidest ja materjalidest kas üksikult või kombineerituna. Paberkollaaši puhul võivad tükid olla rebitud või lõigatud. Paberit volditakse, pooleks, neljaks või lõõtsaks. Volditud tööd võivad olla iseseisvad objektid, kuid samuti ruumilised detailid kahemõõtmelistel töödel.

MUUSIKA

Muusikaõpetuse eesmärgid

Laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

Valdkonda “Muusika” kavandades ja korraldades:

- on esikohal emotsionalne ja aktiivne muusikaalane tegevus
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis- loomingulisi võimeid, kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud
- muusikapalade valikul arvestatakse laste huve ning ea- ja

jõukohasust **Muusikategevused realiseeruvad nelja põhitegevuse kaudu:**

1. Laulmine
2. Muusika kuulamine
3. Muusikalis-rütmiline liikumine
4. Pillimäng

Muusikaõpetus on koolieelses eas väga tähtis lapse kognitiivse, intellektuaalse, sotsiaalse ja füüsilise arengu aspekti silmas pidades. Muusikaõpetuse kaudu kujundame lapses arusaamu põhilistest väärtustest, sealhulgas rahvakultuurist. Muusikapsühholoogide väitel arenevad muusikalised eeldused ja võimed kõige võimekamalt enne kooliiga. Teadmiste, oskuste, võimete ja väärtushinnangute kujunemise aluseks on muusikaõpetuses laste loomupärased ja arendatavad intelligentsuse vormid :

emtsionaalne, muusikaline, kehalis-motoorne, ruumiline, loogiline jt. isiklikud ja sotsiaalsed väärtused. Tundekasvatust väärtustatakse võrdselt lapse intellektuaalse arendamisega – need ainult täiendavad teineteist. Kõiki muusikaga seonduvaid oskusi kujundatakse järk-järgult. Mida 2 aastane laps veel õpib, peaks 3 aastane juba oskama.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ning instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis- rütmilise liikumise kaudu

3 -AASTASED

1. LAULMINE

Muusikaõpetuse kaudu tekitatakse lastes huvi laululise tegevuse vastu. Sellises vanuses lapsed õpivad õpetajaga koos laulma vastavalt lapse vanusele jõukohaseid laule. Enamik laule on laskuval tertsil ja astmelisel liikumisel. Mõõdukalt aeglane tempo on hilisema kantilleelse (voolava) laulmise alus. Et lapse hääl väsib üsna kiiresti, ei tohiks laulda korraga üle 2-3 laulu.

2. MUUSIKA KUULAMINE

Muusika kuulamise kaudu toetatakse huvi ja armastust helimaailma vastu. Kujundatakse kuulamisoskust, arendatakse kuulamistaju ning muusika emotsionaalset vastuvõtlikust. Arendatakse tämbriolist kuulmist erinevate instrumentide esituse kasutades. Õpetatakse ka übritsevaid loodushääli kuulama, neid ära tundma ja neil vahet tegema.

3. MUUSIKALIS – RÜTMILINE LIIKUMINE

Äratada lapses huvi ja julgustada liikuma vastavalt muusika meeleolule, matkides õpetajat. Näit. paigaltammumine, kõnd, jooks, päkkadel kõnd, keerutamine üksikult ja paaris, koosjalu hüplemine, kükitamine, käte peitmine selja taha, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, kiikumine. Ka ringis liikumine ja ringjoonel kõndimine. Õpetatakse lastele loomade ja lindude matkivaid liigutusi ning kaasatakse lapsi lihtsamatesse laulumängudesse.

4. PILLIMÄNG

2 – 3 aastaselt õpib laps mängima kehapillil, kõlapulkadel, väikesel trummil, marakatel. Võib kasutada ta – ti-ti - ti-ri-ti-ri – paus rütme kindlas tempos (põhiliselt aeglase meetrumiga). Võib ka laulu saateks kehapilli kasutada.

5 -AASTASED

1. LAULMINE

4 – 5 a. lapsed laulavad väljahingamisel vaba loomuliku häälega, selge diktsiooniga ja rütmikalt. Pöörata ka tähelepanu õigele kehahoiule laulmise ajal ning nende intonatsiooni puhtusele ja laulu ilmekale esitusele. Kindlasti jälgida, et laps ei forseeriks (ei karjuks) laulmisel. Arendatakse ansamblitunnetust ja muusikalist mälu, õpetatakse laulu korruga alustama ja lõpetama. Õppeaasta lõpuks peaks iga laps oskama laulda mõningaid õpitud laule.

2. MUUSIKA KUULAMINE

Kujundatakse oskust tähelepanelikult kuulata laul või muusikapala lõpuni ning arendatakse emotsionaalset vastuvõtu ja väljendusoskust, kasutatakse selleks vastavaid meloodilisi võtteid. Õpetatakse eristama muusika väljendusvahendeid – kiire ja aeglane, vaikne ja vali, kõrge ja madal, lõbus ja nukker. Arendatakse muusikalist mälu : õpetatakse ära tundma kuulatud – lauldud laulu ja muusikapala. Tutvustatakse eesti rahvamuusikat – laule, tantse, ringmänge, laulumänge. Muusika kuulamise kaudu arendatakse põhivõimeid, loomevõimet.

3. MUUSIKALIS – RÜTMILINE LIIKUMINE

Liikuma õpetatakse muusikaosade või fraaside algusele ja lõpule, eristades tempo muutusi, helitugevust ja registreid. Õpetatakse kergelt ja rütmikat kõndi ning jooksu, liikumist hanereas, läbisegi, ringis, üksi ja paaris. Tantsuelemendid peaks olema järgmised : püstplaks, eesgalopp (hiljem ka külgalopp) , kand- varvasastak, sulghüpped. 5 aastane laps võiks harjutada ka hüpaksammu, käärhüpet. Liikumisloomingut arendades pööratakse tähelepanu individuaalsusele.

4. PILLIMÄNG

4 – 5 aastaste lastele lisandub ka tamburiin, kõlatoru, kastanjett, puu-agooga, kõlaplaadid, guiro, triangel. Pillimängus võib kasutada ka lihtsamaid rütme ta-a, ta, ti-ti, ti-ri-ti-ri,

paus, või ka laulu saateks näit. meetrumit. Ka võivad olla erinevad tempod ja dünaamika (forte ja piano).

7 -AASTASED

1. LAULMINE

6 – 7 aastaste lastega jätkatakse ilmekuse arendamist : õpetatakse laulma olenevalt teksti ja meloodia iseloomust ; kiirelt ja aeglaselt; vaikselt ja valjult. Muusikaliste õppemängude kaudu arendatakse helilaadi – ja rütmitaju, kuuldekujutusvõimet (ka SOMI, SO-RA, SO-MI-JO kõlamudelid) ning muusikalist mälu. Jätkatakse laululoomingu arendamist. Õppeaasta lõpul peab iga laps oskama peast laulda õpitud laste- ja rahvalaule.

2. MUUSIKA KUULAMINE

Lapsed õpivad tähelepanelikult lõpuni kuulama ja iseloomustama kuulatud laulu või muusikapala, kasutades avaramat sõnavara (mõtlik, laulev, õrn, tantsuline, marsilik, südamlilik jne.) Neid õpetatakse kuulmise järgi eristama vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning lihtsamaid žanre (hällilaul, rahvalaul, marss, tantsuviis). Tutvustatakse mõisteid rahvamuusika ja helilooja. Jätkatakse loominguilise initsiatiivi arendamist (lapsed panevad palale pealkirja, mõtlevad välja ja esitavad liigutusi jne.)

3. MUUSIKALIS – RÜTMILINE LIIKUMINE

Lapsi õpetatakse liikuma vastavalt muusika väljendusvahenditele vähem kontrastse muusika järgi: dünaamika – vaikne, poolvali, vali; registrid – kõrge, keskmine, madal; tempo – kiire, mõõdukas, aeglane. Taotletakse liikumise sünkroonsust ning liigutuste viimistletust, täpsust, väljendusrikkust ja õiget kehahoidu ning õpetatakse ees- ja külggaloppi, hüpakasammu, vahetus- ja polkasammu, luiskasammu, kõrvalastesammu ning käärhüpet.

4. PILLIMÄNG

Lisandub metall-agooga, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng). Lapsed võivad ka ise endile pille valmistada. Lapsi õpetatakse ja motiveeritakse mängima eakohastel pillidel, kasutades elementaarseid dünaamilisi varjundeid. Lapsed õpivad mängima piltsümbolite järgi. Samuti rütmid ta-a, ta, ti-ti, ti-ri-ti-ri, paus (võib ka tai-ri ja ri-tai). Ka ära tunda neid rütme. Muusikaliste õppemängude kaudu jätkatakse improviseerimise arendamist.

KOKKUVÕTE

Ka muusikaõpetuses on aktuaalne lapse koolivalmiduse temaatika. Peaaegu igas lasteaiarühmas on mõni laps, kelle sotsiaalne ja vaimne areng ei võimalda tal olla edukas, iga laps areneb erinevas tempos ning vajab erinevate eelduste küpsemiseks erineval määral aega ja täiskasvanu tuge. Muusikaõpetus on üks osa koolieeliku õppest ja kasvatuses, mis aitab lapsel sujuvamalt lasteaiast kooli minna. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse koolis vajalikke isiksuseomadusi ja oskusi, nagu mälu funktsioonide kasutamine muusikapala meelde jätmisel, kirjeldamisel, analüüsimisel ja järelduste tegemisel; sotsiaalsete võimete arendamine laulumängudes osalemise kaudu, mootorsete oskuste areng ning loov musitseerimine muusikalis-rütmilise liikumise ja pillimängu kaudu jpm. Muusikaõpetuse tulemuslikkusele aitab suuresti kaasa tihe koostöö rühmaõpetaja ja lastevanematega, et tagada lapse jätkusuutlik areng eri haridusetappidel, pöörates enam tähelepanu nendele asjaoludele, mis rõhutavad koolivalmiduse tänapäevastest väärtustest lähtuvaid aspekte. Koostöövormideks võivad olla nii osavõtt lasteaiapidudest, ühised pereüritused kui ka lahtiste tundide külastamine. Rühmaõpetajad võivad jagada lastevanematele teavet õpitava repertuaari kohta, et tekitada neis soovi lasteaias õpitud laule lastega koos koduski laulda. Muusikaõpetaja loov ainekäsitus on suurel määral eelduseks traditsiooni ja uuenduslikkuse seoste kujundamisele muusikaõpetuse kaudu.

LISA

Meie lasteaiast on alguse saanud ka üle Rae valla isetegevuslaste, kooliõpilaste ja lasteaiaste ühispidu KLUNKER (sisaldab rahvalaule ja tantse.)

LIIKUMINE

Liikumisvaldkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on , et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmase hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Kolm esimest eesmärki on üldisemalt seotud üldfüüsilise ettevalmistusega, milles on ühendatud laste tahe, oskus ja suutlikkus aktiivselt tegutseda. Üldkehaline ettevalmistus saab tugineda üksnes eakohase baasmotoorika arengule. Lisaks üldfüüsilisele arengule iseloomustab esimene eesmärk ka lapse meelsust liikumise suhtes ning toetab tema emotsionaalset arengut. Suutlikkus pingutada sihipärase tegevuse nimel on seotud lapse tahtemoaduste kujundamisega ja oskusega plaanitud tegevus lõpetada. Sotsiaalseid oskusi aitab kujundada lapse valmisolek tegutseda aktiivselt nii üksi kui ka rühmas. Lapse teadmised, väärtushinnangud ja hoiakud liikumise valdkonnas kujunevad sedavõrd, kuivõrd suudab laps mõista aktiivse liikumise tähtsust tervisele ning oskab järgida hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna „liikumine“ sisu on:

- 1) liikumisalased üldteadmised;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;5) tants ja rütmika.

Üldteadmised aitavad rikastada arusaamist ja teadmist liikumisega seotud enesekontrolli, hügieeni, ohutuse samuti terminoloogia ja mõistete valdkonnas.

Teadmiste valdkonda kuulub nooremas koolieelses eas näiteks oskus kuulata õpetaja korraldusi ja täita käsklusi sõnalise seletuse järgi või vanemas koolieelses eas oskus jälgida oma liigutuste täpsust, sooritamise kvaliteeti ja tulemuste resultatiivsust.

Peamised tegevused liikumisõpetuses koolieelses eas on põhiliikumiste kujundamine ja tulenevalt laste arengust hilisemas koolieelses eas kehaliste võimete arendamine. Põhiliikumised on aluseks täiuslikumale kehaliste võimete kompleksile, mida kujundatakse ja kinnistatakse kogu lapsea vältel ja säilitatakse täiskasvanuna.

Liikumismängudel on liikumisõpetuses iseseisvad eesmärgid (tugevdada tervist, arendada vastupidavust ja kiirust vms), kuid liikumismängu kaudu kinnistatakse ka teatud teadmisi ja oskusi. Peale selle rakendatakse liikumismänge integreeritult kõigis õppe- ja kasvatusvaldkondades.

Liikumisõpetuse sisu on lisaks põhiliikumistele kindlate spordialade tegevused, nagu võimlemine, sportmängud, ujumine, suusatamine jne.

Kui põhivõimlemise harjutusvara ja sportmänge on lihtsustatud võtetega võimalik kasutada ka kitsastes oludes (vähesed vahendid või ruumipuudus) liikumisõpetuse tundides, siis ujumine ja suusatamine on tingimuste poolest nõudlikumad alad.

Suusatamisolude puudumise korral võib kasutada vastupidavust arendavaid tegevusi vabas looduses või teha kepikõndi. Keha tunnetust saab arendada rulluisutades ning ujumistunde võib korraldada kui on olemas bassein.

Nagu liikumismängudki moodustavad tants ja rütmika koolieelses eas liikumisõpetuse lahutamatu osa, neid saab lõimida muusikaõpetusega.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik – arenduslike liikumisviisidega, näiteks jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse olulisteks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist. Kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslast arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valistema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) arendatakse põhiliikumisi, kordinatsiooni, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat(täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6- 7aastane laps:

- 1) keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikudes ja mängides kinni üldistest ohureeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on kordineeritud ja rütmilised;
- 4) teeb painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigalolles ja liikudes;
- 6) kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib harjutusi tehes täiskasvanut;
- 8) sooritab ühel ajal kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub enda tekitatud rütmi järgi ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid(lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu(korvpall, jalgpall jne);12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest:
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Tulemused kujunevad kogu koolieelse ea vältel, eeldatavad arengutulemused on minimaalsed, mille saavutamine on jõukohane igale eakohase normarenguga lapsele (TABEL).

Liikumisõpetuse õppesisu realiseeritakse nelja liikumisõpetuse vormi kaudu.

Need on:

- 1) tegevused tunnis (põhiliikumised, liikumismängud, loovliikumine jne);
- 2) tervistavad tegevused (hommikune liikumine meeleolu loomiseks, sirutused ja puhkepausid teiste õppetegevuste vahel, õuetegevused jne);
- 3) aktiivne puhkus (spordi- ja tervisepäevad, perespordipeod);4) tegevused looduses (tervisematkad, loodusrännakud jms).

ÜLDTEEMA	2 AASTANE	3 AASTANE	4 AASTANE
Liikumis- teadmised	<p>1. Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult.</p> <p>2. Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.</p>	<p>1. Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.</p> <p>2. Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses.</p>	<p>1. Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi.</p> <p>2. Järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid.</p>
Põhiliikumised	<p>1. Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.</p> <p>2. Kõnnib piiratud pinnal.</p> <p>3. Säilitab kõndides ja joostes sihi.</p> <p>4. Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi.</p> <p>2. Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.</p> <p>2. Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.</p>
Liikumismängud	Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.	<p>1. Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge.</p> <p>2. Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.</p>	<p>1. Mängib 2-4 reeglita liikumis- ja jooksumänge.</p> <p>2. Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.</p>
Spordialad: võimlemine	<p>1. Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.</p> <p>2. Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.</p>	<p>1. Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.</p> <p>2. Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.</p> <p>3. Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.</p>	<p>1. Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.</p> <p>2. Hoiab oma kohta erinevates rühmitustes : kolonnis, ringis, virus.</p>

kelgutamine	Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes.	1. Veab tühja kelku. 2. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.	1. Veab kelku. 2. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.
suusatamine	Puuduvad vahendid.		
ujumine	Puudub võimalus.		
Tants ja rütmika	1.Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil. 2.Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.	1. Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi. 2. Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	1. Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi. 2. Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Mängib vabamängus iseseisvalt.	1. Matkab õpetajaga või vanematega looduses. 2. Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	1. Algatab iseseisvalt mängu. 2. Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

ÜLDTEEMA	5 AASTANE	6 AASTANE	7 AASTANE
Liikumis- teadmised	<p>1. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi.</p> <p>2. Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.</p> <p>3. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.</p>	<p>1. Osaleb lasteaia spordipäeval.</p> <p>2. Talub kaotust võistlusmängudes.</p> <p>3. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.</p> <p>4. Mõistab hügieeninõuete olulisust.</p> <p>5. Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.</p>	<p>1. Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.</p> <p>2. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.</p> <p>3. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutus-reeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid).</p> <p>4. Peseb ennast pärast aktiivset tegevust.</p>
Põhiliikumised	<p>1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.</p> <p>2. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.</p> <p>3. Teeb harjutusi väikevahenditega.</p>	<p>1. Käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses.</p> <p>2. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisatulesandeid.</p>	<p>1. Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised.</p> <p>2. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.</p> <p>3. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p>
Liikumismängud	<p>1. Mängib kollektiivseid võistlus- mänge¹.</p> <p>2. Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).</p> <p>3. Tunnustab nii enda kui ka vastas-meeskonna edu.</p>	<p>1. Käsitleb mängu- ja spordivahendeid loovmängus.</p>	<p>1. Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).</p> <p>2. Mängib sportlike elementidega mänge² (korvi visked, jalgpall jne).</p> <p>3. Organiseerib ise</p>

			<p>liikumismänge.</p> <p>4. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.</p>
	5AASTANE	6AASTANE	7AASTANE
Spordialad: võimlemine	<p>1. Teeb vahenditega (pallidega, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.</p> <p>2. Valitseb oma liigutusi koordinaatsiooni ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.</p> <p>3. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.</p>	<p>1. Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.</p> <p>2. Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.</p>	<p>1.Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.</p> <p>2. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.</p> <p>3. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu srendavaid tegevusi.</p>
kelgutamine	1. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.	Kelgutab iseseisvalt mäest alla, täites eriülesandeid	1. Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele).

	2. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarsb esemeid).	(nt slaalom).	
suusatamine	Puuduvad vahendid.		
ujumine	Puudub võimalus.		
Tants ja rütmika	1. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme. 2. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. 3. Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.	1. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmis.. 2. Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	1. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega. 2. Liigutab enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. 3. Väljendab liikumise kaudu emotdioone. 4. Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	1. Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. 2. Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.	Suudab sõita tõukerattaga ja kaherattalise rattaga ³ .	1. Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. 2. Mängib lihtsamaid maastikumänge.

¹ Kollektiivne võistlusmäng saab olla kas kujutlusmäng, rollimängud resultatiivsusele või lihtsam teatevõistlus.

² Mingile kindlale spordialale omased mängud lihtsustatud reeglite järgi.

³ Taaramäe lasteaial on olemas liikluslinnak, kus toimuvad regulaarsed rattapäevad.

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED KOLMEAASTASELT

Mina ja keskkond

Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime.

Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss.

Ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.

Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.

Teab õdede ja vendade nimesid.

Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.

Oskab nimetada oma rühma nime.

Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik).

Nimetab rühmas olevaid esemeid.

Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed.

Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.

Matkib lihtsamaid töövõtteid.

Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.

Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale

tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm.)

Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.

Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse).

Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.

Teab mõistete hea ja paha tähendust.

Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.

Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.

Oskab haiget saanud sõpra lohutada.

Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.

Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).

Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).

Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).

Teab hammaste hooldamise vahendeid.

Nimetab toiduaineid.

Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.

Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).

Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.

Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.

Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi.

Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.

Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).

Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane).

Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.

Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.

Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).

Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi(talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).

Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).

Mõistab , et lilli nopitakse vaasi panekuks.

Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.

Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.

Teab valgusfoori ja tulede tähendust(punane, kollane, roheline).

Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.

Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).

Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid.

Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid(kiiver).

Teab helkuri kasutamise vajalikkust.

Keel ja kõne

Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.

Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist(teatamine, küsimine, palve jm).

Kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga.

Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.

Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.

Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid.

Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme.

Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi(nt. Joonista! Istu!).

Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt. sõidab, laulavad).

Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da-tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida).

Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.

Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud.

Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.

Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided).

Kasutab tegusõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.

Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.

Hääldab õigesti enamikku häälikuid(erandid võivad olla r, s ,k ,õ ,ü).

Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.

Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste.

Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass-kass, pall – sall, tuba-tuppa), osutades pildile või objektile.

Eesti keel kui teine keel

Tunneb huvi eesti keele vastu.

Kuulab ja tajub eesti keele kõla.

Kordab järele lihtsamaid sõnu.

Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.

Laste arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeele rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest.

Koostöö lastevanematega

Lapsele teise keele õpetamise muudab tulemuslikumaks kõigi lapsega tegelevate õpetajate koostöö. Eraldi suure tööloigu moodustab lasteajajõud (eriti rühma- ja eesti keele õpetaja) koostöö lastevanematega. Oluline on vanemaid teavitada keeleõppe tänapäevastest põhimõtetest ja meetoditest, keeleõppe korraldustest lasteasutuses, kasutatavatest õppematerjalidest, õpisisust ning lapse saavutustest. Laste paremale kohanemisele aitab kaasa ka nii lapse emakeele kui ka lasteasutuse töökeele küsimuste varasem läbiarutamine ning kultuurierinevuste ja rahvusliku eripära käsitlemine.

Tähtis on nõustada lastevanemaid eesti õppekeele küsimustes. Seda võib teha näiteks rühmakoosolekul, individuaalsete vestluste ajal, mitmesuguste keeleõppematerjalide jaotamise kaudu. Kasuks tuleb lastevanemate kursisolek nädala jooksul käsitlevate teemadega ning nende õppesisuga (laulud, luuletused, mängud, kunsti- ja liikumistegevused). Vanematele tuleb pakkuda võimalust osaleda lahtistes tegevustes, õppekäikudel ning Eesti- teemalistel ja eestikeelsetel üritustel.

Lasteasutuse pedagoogid on muust keele- ja kultuurirühmast pärit lapse perele koostööpartnerid, tutvustades eesti keelt ja kultuuri, toetades last tema oma rahvuskultuuri ja etniliste erinevuste säilitamisel ning võimaldades perel tutvustada oma kultuuri teistele lastele ja peredele rühmas.

Matemaatika

Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks.

Leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks.

Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele mitu on?.

Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur- väike).

Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.

Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.

Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.

Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees-taga.

Kunst

Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.

Leiab kritselduste nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.

Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.

Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid(nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne).

Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjali jäljendeid.

Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.

Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe, ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsides paberi piirides.

Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.

Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.

Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.

Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.

Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.

Vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele.

Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.

Muusika

Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.

Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine).

Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.

Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).

Liikumine

Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.

Arvestab rühmakaaslasid aktiivses tegevuses.

Sooritab põhiliikumisi.

Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.

Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglina kõnni- ja jooksumänge.

Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.

Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.

Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.

Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.

Veab tühja kelku.

Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.

Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.

Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.

Matkab õpetajaga või vanematega looduses.

Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VIIEAASTASELT

Mina ja keskkond

Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss).

Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).

Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.

Nimetab kodu asukohta: linnas(tänav, linn), maal (talukohta nime).

Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.

Nimetab oma lasteaia nime.

Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.

Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.

Teab oma, võõra ja ühise tähendust.

Oskab nimetada vanemate ameteid.

Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.

Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.

Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.

Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.

Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.

Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.

Kirjeldab tähtpäevi peres.

Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.

Teab mõistet õige ja vale tähendust.

Teab üldtuntud viisakusreegleid.

Tunneb ja järgib lauakombeid.

Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.

Oskab sõpra lohutada ja abistada.

Oskab andeks anda ja leppida.

Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.

Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt(rõõm, mure jm).

Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendid(prillid, ratastool, vaegnägemine- valge kepp, vaegkuulmine- kuuldeaparaat).

Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.

Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaia ning teab nende otstarvet.

Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.

Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.

Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.

Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sortitakse.

Nimetab tervist hoidvaid tegevusi(nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).

Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi(hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).

Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.

Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepp, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).

Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta; rattasõit kiivrita).

Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.

Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.

Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (jõgi).

Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.

Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.

Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.

Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.

Eristab ning nimetab päeva ja ööd (Päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).

Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.

Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.

Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.

Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida(hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi).

Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida(kustutab toast lahkudes tule).

Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.

Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.

Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.

Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.

Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele.

Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.

Teab, kuidas sõiduteed ületada.

Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).

Teab liiklusmärkide tähendusi.

Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.

Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.

Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.

Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.

Keel ja kõne

Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).

Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.

Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.

Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.

Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.

Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).

Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi.

Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega.

Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.

Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt söödud- söönud)

Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur- suurem – kõige suurem)

Kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin).

Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga).

Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel).

Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt. lühike- pikk, must – puhas).

Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav).

Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö.

Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja; nuga õuna koorimiseks – õunanuga).

Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid.

Hääldeb õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.

Hääldeb õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades.

Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).

Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites).

Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul).

Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

Eesti keel kui teine keel

Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldusele.

Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära.

Mõistab õpituid küsimusi.

Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.

Kasutab õpituid viisakusväljendeid.

Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu.

Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.

Oskab koostada lihtsaid fraase ja lauseid.

Kasutab endast rääkides sõna mina.

Vastab küsimustele õpitu piires.

Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.

Tunneb huvi eesti keelea lugemise ja kirjutamise vastu.

Tunneb kirjapildis ära oma nime.

Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ja oskab neid nimetada.

Oskab nimetada, mis riigis ta elab.

Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklike ja rahvuslike tähtpäevi.

Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.

Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu.

Teab mõnda eestikeelset liisusalmi.

Lapse arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeele rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest.

(vt. veel järke „Eesti keel kui teine keel“ kolmeaastaselt).

Matemaatika

Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.

Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu..

Tunneb numbrimärke.

Võrdleb arve(on suurem kui, on väiksem kui).

Paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab.

Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.

Järjestab kuni 5 eset suurusetunnuse järgi.

Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema- sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.

Hindab kaugust silma järgi.

Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.

Järjestab paksuse ja raskuse järgi.

Koostab mustreid, laob pilte kujunditest.

Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.

Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.

Eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.

Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal.

Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

Kunst

Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.

Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest kui ka kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.

Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.

Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.

Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.

Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks(tass, taskurätik jne).

Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.

Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel sablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne).

Õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.

Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.

Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.

Ühendab voolitud detaile omavahel.

Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.

Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust.

Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.

Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.

Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja – tõmmetega.

Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.

Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.

Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.

Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.

Vaatleb oma algatusel raamatuillustatsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.

Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töös kujundanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud.

Suhtub heasoovilikult kaaslaste töödessa.

Muusika

Laulab väljahingamisel loomuliku häälega.

Esitab laule rühmaga samas tempos.

Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.

Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris).

Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.

Kuulab laulu ja muusikapala huviga.

Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste

(liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või , tundes ära õpitud laulu(kuuldes nii melodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.

Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.

Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele.

Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.

Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

Liikumine

Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi.

Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.

Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.

Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.

Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.

Teeb harjutusi väikevahenditega.

Mängib kollektiivseid võistlusmänge.

Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).

Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.

Teeb vahenditega (palliga, hübitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.

Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.

Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.

Veab üksi, kahekesi kolmekesi kelgul kaaslast.
Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid).
Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.
Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED SEITSMEAASTASELT

Mina ja keskkond

Oskab end tutvustada.
Teab oma kohustusi ja õigusi.
Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi.
Mõistab, et pered võivad olla erinevad.
Jutustab oma vanavanematest.
Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta .
Teab kodust aadressi ja telefoni.
Teab lasteaia aadressi.
Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust.
Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Teab kooli kui õppimise kohta.
Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid.
Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
Mõistab töö ja vastutuse tähtsust.

Soovib osaleda jõukohastes kodutöödes.

Selgitab raha otstarvet.

Nimetab Eesti riigi sümboliteid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi).

Teab koduvalla/ -linna sümboliteid.

Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta.

Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.

Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone.

Suhtleb teisest rahvusest lastega.

Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).

Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid.

Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm).

Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm).

Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).

Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda.

Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm).

Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla.

Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.

Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.

Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).

Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.

Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid.

Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.

Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet.

Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).

Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm).

Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).

Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).

Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).

Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid).

Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi.

Mõistab asjade säästlikku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).

Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine.

Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta).

Teab, mis on haigus.

Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).

Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud).

Jälgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.

Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.

Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.

Teab tüdruku ja poisi erinevusi.

Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud).

Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.

Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada.

Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane).

Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/ maal või metsas.

Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.

Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.

Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja - viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.

Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).

Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.

Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).

Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.

Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.

Oskan nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).

Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändavad lõunasse jm).

Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.

Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.

Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele.

Teab, kuidas loomi talvel aidata, ja oskab seda teha.

Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata.

Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi).

Soovib osaleda looduse korrastamises.

Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.

Teab, kuidas ületada ristmikku.

Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.

Oskab kasutada hädaabinumbrit 112. Teab,

kuidas käituda ühissõidukist väljudes

Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

Keel ja kõne

Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest.

Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast(laps, täiskasvanu) ja/ või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht).

Mõistab kaudseid ütlisi (nt *Ruumis on aken lahti*. Otsene ütlus : *Pane aken kinni!*
Kaudne ütlus: *Mul on jahe*).

Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.

Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.

Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi).

Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust).

Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.

Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: *arstina*).

Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: *hommikust õhtuni*).

Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt *palju linde, konni, autosid*).

Kasutab kõnes enamasti õigesti ladivahelduslikke sõnu (*poeb – pugema; siga – sead*).

Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (..., sest...), tingimust (kui..., siis), eesmärki (..., et...).

Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (*tuul ulub, kevad koputab aknale*) tähendust oma sõnadega ja / või toob enda kogemusega seotud näiteid.

Kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu *mõtlen, arvan, julge, lahke*).

Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.

Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu.

Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt *vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast*).

Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt *sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad*).

Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.

Hääldeb õigesti võõrhäälikuid (*f, s*) tuttavates sõnades (nt *Fanta, sokolaad*)

Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.

Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli.

Hääldeb õigesti 1-2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu.

Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt *lähen koli*).

Eristab häälikuühenditeta sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.

Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.

Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt *koll- kool; linna(IIIv) – lina; tibu-tippu*).

Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjanduszanri.

Eesti keel kui teine keel

Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldusele.

Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga.

Mõistab ette loetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu.

Mõistab esitatud küsimusi.

Tunneb ära õpitud/ omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.

Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides.

Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada lihtsamat vestlust.

Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi.

Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid.

Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel.

Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.

Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.

Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid.

Tunneb kirja pildis ära mõned eestikeelsed sõnad.

Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.

Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu.

Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal.

Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu.

Tunneb ära eesti rahvarõivad.

Lapse arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeele rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest.

Koostöö lapsevanematega

Lapsele teise keele õpetamise muudab tulemuslikumaks kõigi lapsega tegelevate õpetajate koostöö. Eraldi suure tööloigu moodustab lasteaiatöötajate (eriti rühma- ja eesti keele õpetaja) koostöö lastevanematega. Oluline on vanemaid teavitada keeleõppe tänapäevastest põhimõtetest ja meetoditest, keeleõppe korraldusest lasteasutuses, kasutatavatest õppematerjalidest, õpisisust ning lapse saavutustest. Laste paremale kohanemisele aitab kaasa ka nii lapse emakeele kui ka lasteasutuse töökeele küsimuste

varasem läbiarutamine ning kultuurierinevuste ja rahvusliku eripära käsitlemine. Tähtis on nõustada lastevanemaid eesti keele õppe küsimustes. Seda võib teha näiteks rühmakoosolekul, individuaalsete vestluste ajal, mitmesuguste keeleõppematerjalide jaotamise kaudu. Kasuks tuleb lastevanemate kursisolek nädala jooksul käsitletavate teemadega ning nende õppesisuga(laulud, luuletused, mängud, kunsti- ja liikumistegevused). Vanematele tuleb pakkuda võimalust osaleda lahtistes tegevustes, õppekäikudel ning Eesti-teemalistel ja eestikeelsetel üritustel. Lasteasutuse pedagoogid on muust keele- ja kultuurirühmast pärit lapse perele koostööpartnerid, tutvustades eesti keelt ja kultuuri, toetades last tema oma rahvuskultuuri ja etniliste erinevuste säilitamisel ning võimaldades perel tutvustada oma kultuuri teistele lastele ja peredele rühmas.

Matemaatika

Mõtestab arvude rida 12ni.

Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =).

Oskab koostada matemaatilisi jutukehi kahe etteantud hulga järgi.

Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes.

Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.

Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).

Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja – päeva.

Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava.

Kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem*.

Orienteerub tasapinnal (paberil).

Kunst

Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.

Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.

Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja – kohast.

Rõhutat kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.

Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).

Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.

Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset.

Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.

Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.

Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.

Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.

Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.

Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.

Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.

Segab värve uute toonide saamiseks.

Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.

Väldib värvide määrdumist.

Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).

Kujundab, täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.

Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed.

Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.

Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.

Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.

Kasutab raamatuillustatsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

Muusika

Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule.

Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.

Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu) nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu.

Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.

Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.

Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas).

Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid zanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).

Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.

Mängib pilliansambelis.

Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall-agoogo, *cabasa*, *cazizi*, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).

Liikumine

Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.

Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.

Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid).

Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.

Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised.

Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.

Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).

Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne).

Organiseerib ise liikumismänge.

Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.

Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.

Sooritab painduvust, kiirust vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.

Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele).

Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega.

Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.

Väljendab liikumise kaudu emotsioone.

Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).

Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul.

Mängib lihtsaid maastikumänge.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS, SH SUVEPERIOODIL, PÄEVAKAVAD

Õppe-kasvatuskorralduse aluseks on tasakaalustatud päevakava, kus vahelduvad igapäevatoimingud, planeeritud õppe- ja kasvatustegevus, laste vaba tegevus ning puhkus (lõunauinak). Lasteaed on avatud 7.00-19.00-ni.

Õppetegevused algavad üldjuhul kell 9.00 hommikul. Konkreetsete õppetegevuste algused on ajaliselt ära määratud ainult muusika- ja liikumistegevustel (kui liikumistegevus toimub võimlas). Ülejäänud õppetegevusi võib õpetaja alustada vastavalt oma rühma tegevusele. Õpetajal on õigus varieerida ka ülejäänud tegevuste liike sõltuvalt parasjagu käsitletavast teemast, laste huvist, saadaolevast materjalist ja võimalustest.

Muusikaõpetaja viib läbi igal rühmal kaks muusikategevust nädalas.

Liikumisõpetaja viib läbi igal rühmal kaks liikumistegevust nädalas kas võimlas või õues (liikumismäng, matk, sportlikud harjutused).

Lapse põhitegevuseks on mäng, seepärast arvestavad õpetajad rühma õppe-kasvatustöö korraldamisel järgmist:

- igasugune õpetamine toimub mängulises vormis, mängulisi võtteid kasutades - -
lastel peab jääma küllaldaselt aega vabaks mänguks -
kõige parem arengunäitaja on lapse mänguoskus – oma teadmiste ja oskuste rakendamine loovas mängus

Mängu kaudu õppimine tähendab nii õppemängude kasutamist kui ka niisuguse õpikeskkonna kujundamist, mis pakub lastele võimalusi mängu kaudu õppida. Mängides arenevad mõtlemine, loomevõimed, kujutlused ja arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ning arendada sotsiaalseid oskusi, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega.

Õpetajad kasutavad õppe-kasvatustöö läbiviimiseks üldõpetuslikku tööviisi – võttes aluseks läbivad koduloo teemad.

Iga päev täidavad õpetajad rühma õppe-kasvatustöö päevikut, kus kajastub tegelik mängimine, õppimine, suhtlemine kogu päeva jooksul. Õpetajad täidavad päevikut lühidalt, konkreetselt, tuues välja olulise. **Päevikus tegevused valdkonniti:**

M ja K – mina ja keskkond

K ja K – keel ja kõne

Ma – matemaatika

K – kunst

– liikumine

M - muusika

L

Õppetegevuste maht kuus

Planeeritud õppe ja kasvatustegevusi on rühmade nädala tegevuskavas järgnevalt:

Õppe- ja kasvatustegevused	Tegevuskordi nädalas				
	2-3 aastased	3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Kuulaminekõnelemine K ja K	3	3	3	3	2
Lugeminekirjutamine K ja K		1	1	1	2
Vaatlemineuurimine M ja K, Ma	1	1	2	2	3
Võrdleminearvutamine Ma	1	1	1	1	2
Kunsti- tegevus	2	2	3	3	4
Liikumis- tegevus	2	2	2	2	2
Muusika- tegevus	2	2	2	2	2

Mina ja Keskkond seob ja ühendab kõiki valdkondi

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE

1. Teemad jaotada aasta ulatuses (ka ühisüritused)
2. Igal kuul on üldteema
3. Nädala teema
 4. Plaan olgu piisavalt paindlik, arvestades laste huve ja eripära.
5. Igal vanuserühmal vastavalt oma eesmärgid, sisu ja eeldatavad tulemused.

TEGEVUSKORDI NÄDALAS (vastavalt KELS seadusemuudatusele 1. jaan. 2015)

	SÕIM	3-6a	6-7a
MINA ja KESKKOND	1	2-3	2
KEEL ja KÕNE	2-3	3-4	4-5
MATEMAATIKA	1	1-2	2-3
KUNST	2	2-3	3-4
LIIKUMINE	2	2	2
MUUSIKA	2	2	2

Stendile (lapsevanemale) kuuplaan, päevakava, rühma nimekiri (eesnimed), menüü, lastega tegelev personal, rühma tel. nr, jooksev info.

Sõimerühmade päevakava

7.00 - 8.30 hommikune vastuvõtt, mäng
8.30 - 9.00 hommikusöök
9.00 – 10.30 õppetegevused, mäng
10.45 - 11.45 mängud ja tegevused õues
12.00 - 13.00 lõunasöök, ettevalmistus uinakuks
13.00 - 15.00 päevane uinak
15.00 - 16.00 vaba tegevus, mäng
16.00 - 16.30 õhtuode
16.30 - 19.00 mäng, vaba tegevus

Aiarühmade päevakava

7.00 - 8.30 hommikune vastuvõtt, mäng
8.30 - 9.00 hommikusöök
9.00 – 10.45 õppetegevused, mäng
11.00 - 12.00 mängud ja tegevused õues
12.30 - 13.00 lõunasöök
13.00 - 15.00 päevane uinak
15.00 - 16.00 vaba tegevus, mäng
16.00 - 16.30 õhtuode
16.30 - 19.00 mäng, vaba tegevus

Lasteaia õppeaasta algab **1. septembril ja lõpeb 31.augustil.**

Aktiivne õppe-periood jääb vahemikku **15.september kuni 15.mai**.

Suvine töökorraldus tähendab õpitu kordamist, laste viibimist värskes õhus, matku ja tegevusi looduses ning vabamängu.

15.maist kuni 31.augustini on tegevuste planeerijaks laps. See kehtib ka jõulude ja aastavahetuse ajal. Sel perioodil on vaatlejaks ja uurijaks rühmaõpetajad. Selle ajavahemiku üldisteks tegevusteks on mäng ja viibimine värskes õhus.

August ja september on 2 ja 3-aastaste ning uute laste individuaalse vastuvõtu kuu. Uute laste jaoks on see aeg harjumiseks ja kohanemiseks. Õpetaja seisukohalt on see aeg laste arengu uurimise perioodiks.

Ajavahemikku **1.-15. september** käsitleme laste seisukohalt kui sisseelamisperioodi. Sel ajal rühmaõpetajad hindavad laste üldist arengutaset, põhirõhk on siis suunatud mängule ja selle kaudu laste tundmaõppimisele.

Õppeaasta lõpus **1.-15. juunil aruanded** rühmadelt, muusikaõpetajalt, liikumisõpetajalt, eripedagoogilt ja logopeedilt.

Lisa 1 Rühmade tegevuskava struktuur

Lisa 2 Rühmade aruande struktuur

Lisa 3 Kuuplaani näidis

4. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SH KORRALDUS

Eelkoolieas on üheks hindamisobjektiks lapse areng ja õppimine. Süsteemselt ja järjekindlalt lapse arengut vaadeldes muutub nähtavaks iga lapse iseendaks kasvamise lugu (Olenko 2006).

Lapse hindamine on vajalik, et

- 1) määratleda lapse arengulised saavutused;
- 2) selgitada välja lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära;
- 3) koostada lapse individuaalne õppekava;

4) aidata lapsel ise enda arengut ja edasiminekut näha;

4) toetada lapse õppimist (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2009).

Lasteasutuse õpetaja jälgib kavakindlalt lapse:

- kehalist

-

vaimset

- sotsiaals

et

arengut

Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinatsiooni, kõndi, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.

Et tagada laste füüsilise arengu jälgimist ja hoida ära kõrvalekaldeid, on tarvis keskenduda eakohaste tegevuste ja oskuste arendamisele ning järjepidevale kontrollile (REKK, 2009).

Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut. Siia kuulub ka kõne kasutamise ja mõistmise hindamine.

Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega. Vaadeldakse ka lapse kõlblist ja esteetilist arengut.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse:

- vaatlusmeetod

- vestlus, intervjuu (lapse endaga, pereliikmed, kolleegid, rühma teised lapsed)

- ankeet

- lapse tööde analüüsimine

- lapse hindamise alusmaterjale

Lapse arengu hindamisel kasutatakse kõige enam vaatlusmeetodit. Soovitav on märkmeid teha, kasutada võib vaatluslehti või –vihikuid. Kasutatavaid meetodeid tutvustatakse lapsevanematele.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest endast lähtuvalt ja väärtustades saavutatut. Lapsest lähtuva õpikäsitlusega saavutab iga laps oodatud tulemused individuaalses tempos ning individuaalseid teid pidi (REKK, 2009)

Arengu hindamisel ja analüüsimisel kogutakse materiale kokku lapse individuaalsesse **arengumappi**.

Arengumapp sisaldab:

- vanemate ja laste anketeerimisküsitlusi
- fotosid lapse tegevusest
- huvitavaid fakte lapse kõnearengust; lapse ütlemisi, väljendeid
- lapse joonistusi ja muid kunstiteoseid koos kommentaaridega- töölehti.

Jälgitakse lapse võimeid ja oskusi valdkondade kaupa ja tulemused kantakse üks kord aastas arengutabelisse (tabel peatüki lõpus)

Vähemalt üks kord aastas viivad rühmaõpetajad lapsevanema(te)ga läbi **arenguveestluste**. Arenguveestluse eesmärk on lapsevanema motiveerimine koostööks ja usaldussuhte loomine vanemaga. Hea arenguveestlus motiveerib lapsevanemat oma lapsega tegelema. Vestlusel vahetavad õpetaja ja lapsevanem informatsiooni lapse arengust ning lepivad kokku edasise koostöö eesmärkides. Tunnustatakse toimetulekut, arenemist (edasiminekut), positiivseid hoiakuid ja huvi. Õpetaja toetub arenguveestlusel konkreetse lapse kohta aasta jooksul tehtud kirjalikele märkmetele. Vestlus fikseeritakse lasteasutuses kokkulepitud dokumendivormi alusel. Koopia arenguveestluse kokkuvõttest saab lapsevanem.

Arenguveestlusel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused kolme-, viie- ja seitsmeaastaseks saamisel. Need esitatakse valdkondade kaupa. Selline jaotus on tinglik, sest üht ja sedasama näitajat on võimalik vaadelda eri aspektidest. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikuna, need on teatud üldtunnustatud tähised, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi.

Koostöö kooliga

Viimasel lasteaia-aastal on vanema rühma lastel võimalus käia Jüri Gümnaasiumis eelkoolis. See toimub üks kord nädalas, pakkudes lastele mängulist kooli /õpetajaga tutvumisvõimalust.

Igal kevadel korraldab Jüri Gümnaasium algklassiõpetajate ja lasteaiaõpetajate kohtumise ja ümarlaua, kus toimub vestlus tulevastest õpilastest ja antakse tagasisidet endiste lasteaialaste kohta.

Lasteaia vanemad rühmad käivad algklassi tunde vaatamas ja õpetajad tulevad ka lasteaeda tundi külastama.

Lasteaed lähtub kooliküpsuse hindamisel 6-7a. lapse eeldatavatest tulemustest valdkondade kaupa. Tihedat koostööd teeb lasteaed ka lapse vanematega, kes on lapse eest vastutavad.

Laste vanemaid, kelle lapsed mingitel põhjustel ei saavuta kooliküpsust, teavitatakse koolipikenduse taotlemise võimalusest.

NIMI**Aeg:** / / / / /
/

ALUSHARIDUSE VALDKONNAD	2-3 A	3-4 A	4-5 A	5-6 A	6-7 A
<p>KEEL JA KÕNE</p> <p>Eesmärgid:</p> <p>1) tuleb toime suhtlemisel nii eakaaslaste kui täiskasvanutega; suudab igapäevavestlust nii algetada kui jätkata;</p> <p>2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele vastavalt reageerida;</p> <p>3) kasutab kõnes õiget hääldust, tavasõnavara, grammatilisi vorme ja lauseehitust;</p> <p>4) saab aru lugemise ja kirjutamise vajalikkusest ja tunneb huvi lastekirjanduse vastu;</p> <p>5) valdab lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi;</p> <p>6) oskab kõnes lühitekstiga oma mõtteid väljendada.</p>					
<p>MINA JA KESKKOND</p> <p>Eesmärgid</p> <p>1) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest inimsuhetes, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> – saab aru, et inimese tervis on väärtus, mida mõjutab eluviis ja ümbritsev keskkond, – teab, mida on vaja teha selleks, et olla ja jääda terveks, – mõistab üldinimlikke väärtusi, – teab, et on olemas erinevad kombed ja traditsioonid, – saab aru, et turvalisuse tagamiseks tuleb teada reegleid ja neist kinni pidada; <p>2) väärtustab loodust ja keskkonda hoidvat ja säästvat mõtteviisi, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> – mõistab taime- ja loomariigi mitmekesisust ning 					

<p>erinevaid elukooslusi,</p> <ul style="list-style-type: none"> – saab aru ilmastiku seostest erinevate aastaegadega, – oskab näha enda ja teiste tegevuse tagajärgi lähiümbruses. 					
<p>MATEMAATIKA</p> <p>Eesmärgid</p> <p>1) orienteerub ümbritsevate esemete maailmas</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab rühmitada esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrrelda hulki, – oskab järjestada esemeid suuruse ja asenditunnuste järgi, – mõistab olulisemaid aegruumilisi seoseid ja oskab neid kasutada; <p>2) saab aru arvude, suuruste ja kujundite mõistetest,</p> <ul style="list-style-type: none"> – mõistab arvu koostist, seoseid arvude vahel, – mõistab olulisemate mõõtühikute tähendust, – suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil. 					
<p>KUNST</p> <p>Eesmärgid</p> <p>1) suudab kasutada erinevaid materjale, tööriistu ja võtteid;</p> <p>2) suudab keskenduda alustatud kunstitööle;</p> <p>3) suudab kasutada värve erinevate vormide ja rütmide loomisel;</p> <p>4) suudab rääkida vaatluse all olevast kunstiteosest;</p> <p>5) suudab teistele mõistetaval moel kujutada tuttavaid objekte.</p>					
<p>MUUSIKA</p>					

<p>Eesmärgid</p> <p>1) suudab ennast muusikaliselt väljendada, tundes sellest rõõmu;</p> <p>2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;</p> <p>3) suudab ennast loovalt laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu väljendada;</p> <p>4) suudab musitseerida ja esineda nii grupis kui üksi.</p>					
<p>LIIKUMINE</p> <p>Eesmärgid</p> <p>1) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;</p> <p>2) suudab aktiivselt tegutseda individuaalselt ja grupis;</p> <p>3) mõistab sportliku tegevuse osa inimese tervises;</p> <p>4) mõistab elementaarsete hügieeni ja ohutusnõuete vajalikkust;</p> <p>5) suudab matkida täiskasvanut harjutuste sooritamisel.</p>					

KOONDHINNANG LAPSE ARENGUST LASTEAIAST LAHKUMISEL:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

AEG:LASTEASUTUS:.....

ÕPETAJAD

5. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SH. KORRALDUS

Sõltuvalt tekkepõhjustest ja eripärast on laste arenguliste *erivajaduste määratlemise aluseks*

- *kõnepuudega lapsed
- *kehapuudega lapsed
- *kuulmispuudega lapsed
- *nägemispuudega lapsed
- *vaimupuudega lapsed
- *spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed
- *emotsionaalsete ja käitumishäiretega lapsed
 - a) sotsiaalne desorienteeritus
 - b) negatiivne eneseesitlus
 - c) perekondlik isolatsioon
 - d) krooniline edasijõudmatus
 - e) tegevustest eemaldumine
 - f) verbalism
- *pervasiivsed arenguhäired
- *andekas laps

Lasteaias käiva lapse *erivajaduse väljaselgitamise* esmaseks *meetodiks* on

- 1) vaatlus (3-6 kuud)
- 2) vestlus rühmaõpetajate, abiõpetaja, logopeedi, liikumisõpetaja, muusikaõpetajaga; märkmed oskuste, arengu kohta, võrdlus keskmise eakohase nõudega
- 3) vestlus lapsevanematega
- 4) suunamine erispetsialistide juurde
- 5) suunamine nõustamiskomisjoni

Tugisüsteemid

riik: seadlusandlus, mis tagab lasteaia koha, rahalised toetused erivajadustega

lapse kasvatamisel omavalitsus: sotsiaaltöötaja lastearst

lasteaed: rühmaõpetaja- korraldab igapäevaselt võimetekohased tegevused, vajadusel koostab individuaalse arengukava logopeed- suulise ja kirjaliku kõne arendamine liikumisõpetaja- üldkehalised võimed jaoskused muusikaõpetaja- muusika, rütmitunnetus, emotsioonid, meeleolu

Individuaalne arengukava koostatakse erivajadustega lapsele pärast nõustamiskomisjoni otsust või psühhiaatri konsultatsiooni.

IAK rakendamise eelduseks on

*õpetajate ettevalmistus ja valmisolek

*lapsevanemate soov ja valmidus koostööks

*spetsialistide kaasamise võimalus

IAK koosneb

Üldosa e põhjendus

IAK rakendamise põhjendus on nõustamiskomisjoni, rehabilitatsioonimeeskonna või psühhiaatri soovitusel tuginev. Sisaldab lapse üldandmeid, varasema arengu lühikokkuvõtet, hetketaseme ülevaadet.

2. Arendustegevuse kohandamise üldtingimused ja kaugemad eesmärgid

Sõnastatakse olukorra lahendamise strateegia: vajalikud tingimused, üldised põhimõtted, kaugemad eesmärgid ja koostöövormid.

3. Oskuste kirjeldused valdkondade kaupa

Määratletakse võimalikult täpselt kujundatavad oskused ja vajalikud õppe- ja abivahendid

4. IAK koostamisel ja täideviimisel osalejad

Pannakse kirja iga osaleja kohustused ja konkreetsed ülesanded, mille kaudu lapse arengut toetada. Kinnitatakse allkirjaga.

5. Kokkuvõte

IAK koostatakse kindlaks ajavahemikuks. Perioodi lõpus annab meeskond valdkonniti ülevaate lapse arengu dünaamikast ja otsustatakse, kas jätkata IAK rakendamist või on võimalik toimida rühma õppekava alusel. (IAK näidis käsiraamatus “Lapse arengu hindamine ja toetamine” lk. 71 ja 72)

Koolikohustuse edasilükkamine

Koolikohustuse edasilükkamise vajaduse tõstatab rühmapedagoog või lapsevanem. Pärast vestlust otsustatakse pere eelistuste ja lapse arengule vastavate koolitüüpide üle.

Koolikohustuse edasilükkamist saab lapsevanem taotleda elukohasjärgse nõustamiskomisjoni kaudu, lasteaed koostab arengutaset kirjeldava iseloomustuse.

Pärast pikenduse kinnitust koostatakse lapsele vajadusel IAK-

Andekas laps

Andekale lapsele saab lasteaed pakkuda mitmekülgset kasvukeskkonda, võimaldada valikuid, iseseisvust ja vastutust. Andekuse ilmnemisel individuaalse arengukava loomise ettepaneku teeb rühmapedagoog või lapsevanem, luuakse koostöövõrgustik lapsevanematega

Muukeelne laps

Muukeelse lapse arenguvajadused on reeglina rahuldatud harjumuspärasel viisil tavakeskkonnas.

Taaramäe lasteaed on suuteline kaasama (erivajadustega lapse paigutamine eakaaslastega samasse keskkonda) lapsi, kellel on

kergemad kõnepuuded

kergemad liikumispuuded kergemad

nägemis- või kuulmispuuded

kergemad käitumishäired

Raske või sügava puude korral on otstarbekas suunata laps Tallinna erilasteaeda.

Vajaduse tekkimisel on võimalik avada sobitusrühm (erivajdusega laps tavarühmas, laste arv rühmas väiksem).

6. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SH.

KORRALDUS

Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvamise, hoolitsuse ja arengu eest.

Lasteaiaõpetajad austavad perekonna kasvatuspõhimõtteid. Selleks, et laps tunneks end lasteaias võimalikult hästi ja turvaliselt, et kõigi tema vajadustega saaks arvestatud, on vaja tihedat koostööd lapsevanematega. Mida suurem üksmeel ja vastastikune huvi lapsevanemate ja õpetaja vahel valitseb, seda paremini laps ennast tunneb.

Seega on oluline perekonna rolli väärtustamine.

Esmamulje lasteaiast on väga tähtis. Lahke ja abivalmis suhtumine, majajuht seinal ning sildid rühmade nimedega aitavad uutel lapsevanematel ja lastel majas orienteeruda.

Kodulehekülg annab ülevaate lasteaiatöökorrast, ajaloost, traditsioonidest, rühmadest, personalist ning kodukorrast. Lugeda saab kohanemisest lasteaiaga, vaadata pildigaleriist laste tegemisi ning olla kursis teadete ja uudistega.

Publikatsioonid kohalikkudele tutvustavad lasteaiatöökorrast peale lapsevanemate ka teistele vallaelanikele.

Lahtiste uste päev korraldatakse uute rühmade lastele ja lapsevanematele. Tutvutakse majaga, rühmaruumide ning personaliga. Koos joonistatakse, meisterdatakse või mängitakse - olenevalt laste vanusest.

Infostendid kajastavad nädala tegevusi, menüüd, tegevuste toimumise aegu, teavet ürituste ja lasteaiatasu maksmise korra kohta. Stendil on personali nimed, rühma telefoninumber jms. Rühmas on seintel laste kunstitegevustes valminud tööd.

Voldikud. Lasteaias on väljatöötatud infovoldikud vajaliku teabega lapsevanemale.

Koosolekud Igal sügisel tutvustatakse lapsevanemale rühmakoosolekul õppeaasta tegevusplaane, uutele lapsevanematele ka lasteaias ja rühmas kehtivaid reegleid ja tööpõhimõtteid. Õpetaja annab ülevaate rühma koosseisust (vanus, liitühm jne.), tutvustab töö aasta eesmärke. Lapsevanemad võivad teha ettepanekuid (nt õppekäik mõne vanema töökohta, mingi ürituse idee vms). Kevadised rühmakoosolekud on rohkem meelelahutuslikud. Õpetaja räägib, kuidas õppeaasta möödus ja annab hinnangu tehtud tööle. Kevadine rühmakoosolek on kui kokkuvõttev vestlusring enne suvepuhkusele jäämist.

Rühmatelefon. Igas rühmas on mobiiltelefon, mis annab lapsevanemale võimaluse helistada otse rühma. See on eriti oluline lapse lasteaiaga harjutamise perioodil, aga tagab ka kiire ja mugava ühenduse vajaliku info edastamiseks.

Arenguvestluste eesmärgiks on kooskõla vanema ootuste ja lasteaia eesmärkide ja põhimõtete vahel, arvestades iga lapse huvisid, võimeid ja vajadusi.

Lapsevanemad on rühmas olnud isade nädalal, mil isad viisid lastega läbi erinevaid tegevusi. See on lapsevanema võimalus viia end kurssi lasteaia argipäevaga ja jälgida oma last lasteaia miljöös.

Rühmapäevik sõimerühmas (lisaks õppe- ja kasvatustöö päevikule) annab ülevaate lapse päevast, ning on õpetajale abiks lapse arengu jälgimisel ning sellest ka lapsevanemale rääkimisel.

Ühisüritused on koos vanematega alati oodatud, seal saab esitada õpitud laule, tantsu, luuletusi ja lustida koos kogu perega.

Koolitused lapsevanematele võimaldavad osa saada erinevate erialaspetsialistide teadmistest ja kogemustest, näiteks hüperaktiivsetest lastest või esmaabi andmisest.

Hoolekogu. Üks kord kvartalis (või vastavalt vajadusele) antakse hoolekogule ülevaade lasteaia tööst, lahendatakse ühiselt tekkinud probleeme. Hoolekogu töötab põhimääruse alusel. Lasteaia iga rühma lapsevanemad valivad õppeaasta algul hoolekogu koosseisu oma rühma esindaja.

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Taaramäe lasteaia õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga.

Igal õppeaastal korrigeeritakse aasta eesmärgi ja pannakse paika ühisürituste kava kuude lõikes.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogid ja hoolekogu liikmed. Läbi pedagoogilise nõukogu kinnitab juhataja muudatused ja parandused.

Täiendatud – 7.sept 2016 Taaramäe lasteaia pedagoogilise koosoleku otsusega

- ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU VALDKONNITI, Mina ja Keskkond tehiskeskkond 6-7a. lapsed
- LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSTE KAUPA
– sisse viidud robotika osa

